

זאת היתה

שבת פרשת לך לך תשע"ט

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מִתּוֹךְ תְּךָ

להיות

איש ציבור

ירא שמים

ירידת הדורות

מול זיכוך העולם

יחודי ישראל ויעקב עם רחל ולאה
שמחת בית השואבה תשע"ט

מעין גנים
יפיה של שרה

ניגון חסידיים
ניגונים 404 ו-408

קצרים
קטעים קצרים על זוגיות

טעם מצוה
מצות ברית מילה

ספור חסידי
רבי נחום מטשערנוביל

מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים

ברכות בחשבון
עיונים ורמזים בפסוקי הפרשה

המדור לארזים
קשר של אמת

03

24

30

31

32

37

40

42

45

20

39

הקדמת המערכת

לקוראי "ואביטה" היקרים - שלום וברכה!

ראשית נקדם בברכה את הקוראים החדשים שהצטרפו אלינו בזכות נקודות ההפצה שנוספו לאחרונה. ברוך ה' מספר העלונים גדל ואנו מקבלים תגובות טובות (נשמח לעוד תגובות, הערות והארות).

וכעת לתוכן הגיליון העשיר הנוכחי -

נפתח בחלק השני של התוועדות **שמחת בית השואבה** העוסק **ביחוד ישראל רחל** לפי כוונות האריז"ל (ראו בגב העלון).

נמשיך **במעין גנים** - נקודה חסידית בפרשת השבוע - והפעם על **ירידת הצדיק לעולמות התחתונים** מתוך התבוננות בירידת אברהם אבינו למצרים והיחס שלו ליופיה של שרה אמנו באמרו "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את". השבוע יש לנו **שני ניגונים חדשים** בשבילכם, וגם **מדור קצרים** חוזר, והפעם – זוגיות.

במדור **טעם מצוה** נעסוק **במצות ברית מילה** - ובין השאר נלמד על הקשר למצות "פרו ורבו" (מהגליון הקודם) ועל הקשר למושג "חשמל".

הספור החסידי עוסק בדמותו של **רבי נחום מטשרנוביל** בעל הספר "מאור עינים" ומראשוני צדיקי החסידות, שיום פטירתו חל ב"א מרחשון - הוא גם יום פטירת רחל אמנו.

במענות מתייחס הרב לשאלות על גידול פאות, תשובה מיראה ואהבה, פעילות ציבורית ועוד.

ברכות בחשבון עוסק בפסוק "**ויעבר אברם בארץ**" והקשר שלו לפסוק הפותח את י"ג מדות הרחמים "ויעבר ה' על פניו".

ולסיום, **במדור הילדים** יסביר לנו רזי מהי כריתת ברית. מומלץ לקרוא יחד עם הילדים, וגם המבוגרים יחכימו...

שבת שלום ומבורך לכולם!

המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתאל גלעדי

יחודי ישראל ויעקב עם רחל ולאה

שנת יחוד ישראל-רחל

קיצור מהלך השיעור

לפומא גליא" המתאר את הגאולה השלמה.
פרק ג מפרט חמש מדרגות של יחוד זה, המתחולל בקדושת כתר בחמשה זמנים שונים. שלשת הפרקים הבאים ממשיכים באותו

קו ביחס לשלשת היחודים הנמוכים יותר: **פרק ד** מפרט את חמש המדרגות של יחוד יעקב-רחל, שהוא יחוד הקול והדבור; פרק ה מפרט את חמש המדרגות של יחוד יעקב-לאה, שבסוד "קול מעורר הכוונה"; **פרק ו** מפרט את שלש המדרגות של יחוד ישראל-לאה (שאינו אלא חבוק), שבסוד מחשבות הלב.

פרק ז מסכם את ארבע המדרגות ומשלים את ההקבלה המפורטת לארבעת המינים, תוך השוואת סדר ארבעת המינים וסדר ארבעת היחודים (כאשר כל אחד מלמד-מחדש ביחס לשני). בסוף הפרק נוסף בקיצור עוד פירוש פנימי-נפשי, כאשר ישראל ויעקב מתפרשים כאור ואמת, המופיעים בדבור (רחל) ובמחשבה (לאה).

פרק ח הוא פרק 'עבודה' עיקרי, המציג את ישראל ויעקב כצדיק ובינוני, המתבטאים בעבודת כל אחד ביחס בין עבודתו הציבורית-המנהיגותית לעבודתו הפרטית, המתייחדים עם מדות היראה (רחל) והענוה (לאה). בעבודת שנת תשע"ט, הפרק מכונן כל אחד לעסוק בצרכי ציבור ובתיקון הכלל מתוך יראת שמים.

פרק ט הוא מעין נספח — התבוננות למקובלים-מכוונים מיטיבי לכת... — בו מתחדשת (בדרך אפשר) הקבלה מפורטת ומורכבת בין **חי** היחודים ל-**חי** נענועי הלולב.

השיעור שלפנינו הוא חלקה השני והעיקרי של התועודות שמחת בית השואבה. בשיעור נפרסה באופן מסודר ומפורט — כפי שהובאה בדברי בעל ה"לשם" — התמונה המלאה של יחודי הפרצופים העליונים ישראל, יעקב, רחל ולאה כפי שהם מתחוללים בזמנים השונים בימות החול, בשבתות ובחגים. התבוננות זו מתאימה לכל שנת **תשע"ט**, הרומזת ליחוד העליון ביותר — יחוד **ישראל-רחל**.

בדרך ההתבוננות של החסידות, הפירוט המסודר של הכוונות הוא רק תשתית להתבוננות פנימית, המפענחת את כל עבודת היחודים הזו כפי שהיא באה לידי ביטוי בנפש האדם. בנוסף, מלווה את כל השיעור — שנאמר בסוכות — הקבלה מחודשת לארבעת המינים אותם אנו נוטלים בחג הסוכות (ומקובלנו כי בהלכות החג דורשים שלשים יום לפניו, אך בכוונות החג דורשים גם שלשים יום אחריו, כאשר זוכים לקבל את השראת אור הרגל דווקא בסיום עבודתו).

פרק א מציג את התשתית להתבוננות — מהם ארבעת היחודים הכלליים שמתחוללים בין ישראל ויעקב לרחל ולאה (ואיך הם עומדים ביחס לכללות פרצופי האצילות).

שני הפרקים הבאים עוסקים ביחוד המיוחד של שנה זו — יחוד ישראל-רחל: **פרק ב** פותח בהסבר הפנימי, לפיו ישראל ויעקב הם הלב והקול ורחל ולאה הן הדבור והמחשבה, ולאור זאת מסביר שיחוד ישראל-רחל הוא יחוד הלב והדבור, "פיו ולבו שוים", ועד למצב של "לבא

א. יחודי ישראל ויעקב עם רחל ולא שנת יחוד ישראל-רחל – העלין בארבעת היחודים

אנחנו עכשיו בשנת תשע"ט. אחד הרמזים של השנה הזו – סוד מאד חשוב בכתבי האריז"ל^א – הוא יחוד ישראל-רחל. **ישראל-רחל** בגימטריא **תשע"ט**.

בכל תפלה שאנחנו מתפללים לקב"ה עושים יחוד גם למטה וגם למעלה. תפלה היא לשון דבקות ויחוד^ב – "ודבק באשתו". רק מה? שלפי הקבלה, לפי האר"י הקדוש, כל תפלה היא סוג אחר של יחוד. בכללות, ישנם ארבעה יחודים, וממילא ניתן להקביל אותם לארבעת המינים של סוכות, במיוחד שאנחנו עכשיו בחג הסוכות **תשע"ט**, ששונה היחוד הכי נעלה מכל היחודים – **יחוד ישראל-רחל**.

מה הם ארבעת היחודים? הכי מושלם הוא יחוד ישראל ורחל. אחר כך, היחוד השני במעלה, הוא היחוד של יעקב ורחל. אחר כך יש את היחוד של יעקב ולא, והיחוד האחרון הוא ישראל ולא^ג. כדי להבין למה יעקב ולא הם

נרשם על ידי איתניאל גלדעי. לא מוגה. מוצאי יו"ט סוכות ע"ט – ירושלים.

א רוב ככל מבנה היחודים באריז"ל בהתועדות זו מבוסס על המסוכם בלשם שבו ואחלמה, הקדמות ושערים ליקוט ב – עיי"ש לרוב אזכורי האריז"ל בהתועדות זו (ולכן, על פי רוב, לא צוינו מ"מ פרטיים באריז"ל למקור כל יחוד וכו').

ב ראה תו"א עט, ג (עפ"י כלים פ"ג ג"מ) ובת עין ד"ה זאת חקת התורה" ופרי צדיק מאמר קדושת השבת ב (עפ"י סוטה פ"ג מ"ד).

ג בראשית ב, כד.

ד **ישראל יעקב רחל** = 961, **אל** ברבוע, **לאה** = 36 = 1 ברבוע, סוד "**אלו ואלו** דברי אלהים חיים". ארבעת הפרצופים יחד, **ישראל יעקב רחל לאה** = 997, מספר הראשוני האחרון לפני 1000, ולפי סדרת הראשוניים הוא הראשוני ה-169 = 13 ברבוע. עד 100 האחרון הוא 97 (סוד **מהיטבאל**) שהוא הראשוני ה-26 (13 ועוד 13). והוא פלא חשובני, שהרי אין שום כלל לראשוניים (מבין ארבעת השמות, השם היחיד שהוא עצמו ראשוני הוא **ישראל**, 541, הראשוני ה-101, החל מ-1). ארבעת השמות במילוי = 3016 = **הוי'** פעמים **חן חן**, וממילא ארבעת היחודים = 6032 = 26 פעמים 232, **הוי'** פעמים **עב-**

לפני ישראל ולא צריך להסביר יותר לעומק את הענין של היחודים, אבל ככה הסדר שמובא בכתבי האריז"ל. היות שהיחוד הכי גבוה, הכי מושלם, הוא היחוד של **ישראל ורחל** – השנה שלנו, **תשע"ט** – כל השנה בסימן היחוד הזה.

ארבעת הפרצופים: ישראל, יעקב, לאה ורחל

ארבעת היחודים הם בעצם בין ארבעה פרצופים שמסביר האריז"ל. הרי עיקר קבלת האריז"ל הוא חכמת הפרצופים^ה, לא הספירות. זו התפתחות, שלמות, התבגרות – מספירות לפרצופים. יש פרצוף שנקרא ישראל ויש פרצוף שנקרא יעקב. מה ההבדל?

ישראל הוא עצם המדות – הפרצוף שנבנה מהו"ק המקוריים, שש המדות העיקריות של הלב העליון, מחסד עד יסוד. כאשר המדות מקבלות מוחין, נוספים להם חב"ד מלמעלה – מפרצופי המוחין, ישו"ת או או"א עילאין – כבר נעשה מהן פרצוף שלם. זהו פרצוף ז"א, ששמו ישראל.

מהו יעקב? יעקב הוא פרצוף בפני עצמו, שבעצם נמשך מיסוד אבא שמכוסה בתוך יסוד אמא עד החזה דו"א, ואחרי שיסוד אמא מסתיים בחזה דו"א יסוד אבא – שהוא ארוך, "יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א" – יוצא מכיסוי אמא ואז הוא מוציא הארה, שנבנית לפרצוף שלם בפני עצמו, פרצוף יעקב. היות שיעקב הוא רק מהחזה ולמטה, והוא רק הארה, הוא פחות מישראל. מאידך, יש לו שרש ביסוד אבא, שלמעלה מישראל.

אם כן, אלה הם פרצוף ישראל ופרצוף יעקב. כשמדברים על לאה ורחל יותר ברור

סג-מה-בן. ארבעת מילוי הוי'!

ה ראה גם סוד הוי' ליראיו שער יב.
ו עץ חיים שער הכללים פ"י, ובכ"ד.

הראשון הוא ישראל ולא והזוג האחרון יעקב ורחל. עכשיו אנחנו אומרים שלא רק יעקב מתייחד עם רחל – גם ישראל מתייחד עם רחל. לא רק ישראל מתייחד עם לאה – גם יעקב מתייחד עם לאה. אבל בכללות יש ישראל-לאה כנגד ה-1 הכללי של שם הוי' (הרוח של עולם האצילות) ויעקב-רחל כנגד ה-ה האחרונה של שם הוי' (הנפש של עולם האצילות).

ולסיכום הפרצופים (עם הקבלה למדרגות הנשמה):

קוצו של י	יחידה	עתיק ונוקביה
י	חיה	אריך ונוקביה
ה	נשמה	אבא ואמא עילאין
ו	רוח	ישראל סבא ותבונה
ה	נפש	ישראל ולאה יעקב ורחל

אם אנו רוצים לחשוב על הפרצופים הללו ביחס ללולב ולאתרוג שלנו – פשוט מאד: הלולב, אותו לוקחים ביד ימין, עם שלשת המינים יחד, הוא ה"זכר חסדו"^ט – הוא צריך להיות בכללות מקביל לפרצופי ישראל-לאה, כי הוא הימין, ה-1 בכלל. ואילו האתרוג, שלוקחים ביד שמאל (ומחברים ללולב שבימין), שהוא בחינת הנוקבא, המלכות, ה תתאה, צריך להיות כנגד פרצופי הנוקבא הכלליים – יעקב-רחל. אבל אם נכוון ככה לא תצא לנו הקבלה פרטית של ארבעה מינים כנגד ארבעה יחודים. בכל אופן, חייבים לעבור את השלב הזה של ההתבוננות, לפני שמגיעים להתבוננות העיקרית שאנחנו רוצים לפתח – הקבלת כל ארבעת היחודים שמתחוללים בין פרצופי יעקב וישראל לפרצופי רחל ולאה לארבעת המינים בפרטיות.

וידוע שמדובר שתי נשים. ישראל ויעקב בתורה הם אותו אחד, רק שבתחלה קוראים לו יעקב, ואחר כך זכה לשם ישראל, "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל", אבל בקבלה הם שני פרצופים. בתורה לאה ורחל הן שתי נשים של יעקב וישראל, לכן יש את ארבע האפשרויות של יחוד וזיווג. מה הם פרצופי לאה ורחל?

לאה גם היא רק בגדר הארה מהמלכות דתבונה שיוצאת מאחורי הדעת של הז"א ונבנה שם פרצוף עד החזה, מאחורי ז"א – זהו פרצוף לאה. רחל היא הנקודה העצמית של המלכות, והיא נבנית מנקודה (שתחת היסוד) לפרצוף שלם. בתחלה רחל נבנית מאחורי התפארת, מאחורי הלב של הז"א מצד אחר ולמטה. אחר כך יש נסירה, והיא חוזרת פנים בפנים, ואז היא יכולה להתייחד או עם יעקב או עם ישראל, וגם לאה יכולה להתייחד או עם יעקב או עם ישראל^י.

יב הפרצופים

למעלה מכל הפרצופים האלה יש עוד הרבה פרצופים (אך ראה הערה ט), כמו שכבר קצת הזכרנו – פרצופי ישו"ת, הנשמה הכללית של עולם האצילות, פרצופי אבא ואמא, החיה הכללית של עולם האצילות, ולמעלה מהם אריך ונוקביה ולמעלה מהם עתיק ונוקביה.

אם כן, האריז"ל אומר שיש סה"כ שנים עשר פרצופים באצילות – עתיק ונוקביה, אריך ונוקביה, אבא ואמא עילאין, ישראל סבא ותבונה, ישראל ולאה, יעקב ורחל. כשהוא מגיע למדות, כל עוד הוא מזווג את הפרצופים רק כששה זוגות פרצופים, הזוג

ז בראשית לב, כט.

ח אלו עיקרי הפרצופים בקבלת האריז"ל, המתפתחים-מתבגרים בסוד נקודה-ספירה-פרצוף. והרמז: **פרצוף = יעקב לאה רחל**, יעקב ושתי נשותיו. **פרצוף ישראל פרצוף יעקב פרצוף לאה פרצוף רחל** = 2821 = אל פעמים 91, יחוד הוי' **אדני** (יחודא עילאה ויחודא תתאה).

ב. יחוד ישראל-רחל – "לבא לפומא גליא" (אתרוג) ישראל – הלב

לפני שנמשיך הלאה, צריך להתחיל להסביר את כל האותיות האלה של קבלה לאור החסידות. מיהו ישראל? מיהו לאה? מיהו יעקב? מיהו רחל? כשפרטנו את הפרצופים, הוסבר שישראל הוא עיקר מדות הלב (ה-ו שבשם). אם רוצים רק מלה אחת לתיאור פרצוף ישראל נאמר שישראל הוא הלב – הלב בעצמו. מתאים לפתגם המפורסם של מורנו הבעל שם טוב "לב ישראל חי", שהבעש"ט עצמו נקרא על שם פרצוף ישראל.

ידוע אצלנו שיש פרצוף של כל הצדיקים – הבעש"ט וכל תלמידיו ותלמידי תלמידיו, עד הדור שלנו, כנגד אברי שיעור הקומה של עם ישראל, כאשר הבעל שם טוב עצמו הוא הלב, כללות פרצוף ז"א, "לב ישראל חי". חסידות חב"ד היא המוחין, חב"ד, אבל ישראל – מורנו הבעל שם טוב – הוא הלב. ככה בקבלה, ישראל הוא הלב. יש התכללות – הרי כתוב שהאתרוג דומה ללב, אז אולי הוא ישראל, אבל האתרוג הוא נוקבא, מלכות. לכן אנחנו נסביר שאכן יש באתרוג ממד של לב, אבל הלב הוא ישראל שמתייחד עם רחל – היחוד המיוחד של השנה שלנו.

יחוד קול-דבור ויחוד לב-פה

מה לגבי יעקב? אם ישראל הוא הלב שלנו, מיהו יעקב? יעקב הוא קול – "הקל קול יעקב"^{יב}. מה שעכשיו אנחנו לומדים מבוסס על כלל גדול באריז"ל, שכתוב לגבי היחוד של יעקב ורחל. הוא אומר שיחוד יעקב-

רחל הוא יחוד קול-דבור^{יג}. ההסבר הזה הוא מה שקבלנו, מה שכתוב בפירוש, ולפיו צריך לפתח את כל השאר. שוב, יחוד יעקב-רחל נקרא יחוד קול-דבור, "הקל קול יעקב" ורחל היא עלמא דאתגליא, סוד הדבור, המלכות העיקרית (שנקראת עולם הדבור, "באשר דבר מלך שלטון"^{יד}).

אם כן, מהו יחוד ישראל ורחל? יחוד הלב והדבור, לא הקול והדבור. איפה יש לנו בחז"ל יחוד של הלב והדבור? כתוב שאדם לא יהיה "אחד בפה ואחד בלב"^{טו} אלא שיהיו "פיו ולבו שוים"^{טז}. המצב הזה, מצב מעולה ביותר, הוא בעצם יחוד ישראל-רחל – היחוד של השנה שלנו.

יצא, אם כן, ששנת תשע"ט היא שנה שצריך להקפיד – יש כאן הרבה מלמדים בחדר, שיסבירו לילדים – שתהיה שנה של "פיו ולבו שוים" (ולא "אחד בפה ואחד בלב"). זהו בעצם יחוד, שהלב והפה פועלים יחד, ולכל יחוד יש תולדות. "פיו ולבו שוים" עולה **מלכות**. "מלכות פה"^{יז}, וכאשר ז"א, ישראל, סוד התורה, מתייחד עמה אז "תורה שבעל פה קרינן לה"^{יח} ("לה" למלכות, הכל נקרא על שם המלכות – מלכות ישראל). שוב, זהו תיקון המלכות בשלמות, כאשר ישראל, הלב ("לב ישראל חי") מתייחד עם הדבור.

"לבא לפומא גליא" – ביאת המשיח

האם יש משהו קצת יותר עמוק ביחוד הלב והפה, הלב והדבור, ישראל-רחל, מ"פיו ולבו שוים"? הרי "פיו ולבו שוים" דורשים

יב ראה זהר ח"א נ, ב; ח"ג רכח, ב; עץ חיים שער ד (אח"פ) פ"א, ובכ"ד.

יג קהלת ח, ד.

יד פסחים קיג, ב; ב"מ מט, א.

טו פסחים סג, א; נזיר ב, ב.

טז "פתח אליהו" – הקדמת תקו"ז.

י הוספות לכתר שם טוב (הוצאת קה"ת, הוצאה שלישית) אות קסט.

יא בראשית כז, כב.

גילוי "תעלמות לב"

מה פירוש "לבא לפומא גליא" אצל כל אחד? יש ליהודי משהו מאד עמוק בלב, שנקרא "קלא פנימאה דלא אשתמע"^כ, שאינו מודע לו בכלל – "תעלמות לב"^כ. כתוב שיש שתי תעלומות – "תעלמות חכמה"^כ ו"תעלמות לב" – ו"תעלמות לב" יותר עמוקות מ"תעלמות חכמה"^כ. לתעלומות לב איני מודע, ואם איני מודע ודאי איני יכול לבטא. יש צדיקים שכן מודעים, במדה מסוימת על כל פנים, לתעלומות הלב שלהם – אבל לא מסוגלים לבטא.

ממי לומדים זאת? מאברהם אבינו הראשון, שעד גיל 99 נקרא **אברם, אב-רם**, "השכל הנעלם מכל רעיון"^כ – לא היה מסוגל לבטא זאת. לשם כך ה' הוסיף לו ה לשמו, שיוכל לבטא את תעלומות החכמה שלו. אברהם זכה ליכולת לבטא את תעלומות החכמה, הוא "שכל הנעלם מכל רעיון", אבל תעלומות לב – מתי המשיח יבוא, ובעצם היינו המשיח עצמו – הן מה שעדיין אף אחד לא זכה לבטא. מתי השנה הכי מסוגלת לגלות את תעלומות הלב, "לבא לפומא גליא"? שנת **תשע"ט**, בגימטריא **ישראל-רחל**.

אם נרצה להקביל את ארבעת היחודים לארבעת המינים, מסתמא היחוד הזה – הכי מושלם, ישראל ורחל – אמור להיות כנגד האתרוג, "פרי עץ הדר"^ל, שהכי מהודר מכל הפירות.

מכל אחד ואחד מאתנו, הוא "שוה לכל נפש" בכל עת תמיד (הרי כתוב בתורה "מדבר שקר תרחק"^מ), עם כל יג פירושי חז"ל בענין^נ, כנודע). יש משהו עוד יותר עמוק, שקשור לביאת המשיח – "לבא לפומא גליא". מתי יבוא מלך המשיח? לא יודעים, אף אחד לא יודע. יקרב לא יודע – הוא רצה לגלות את הקץ ונסתתמו ממנו מעינות החכמה^ס. גם אצל משה רבינו – שהוא עצמו בבחינת הקץ ("הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון"^ז) – נסתתמו מעינות חכמה לקראת הסתלקותו^ח (בסוד "משה מלגו יקרב מלבר"^צ). אף אחד לא יודע מתי יבוא משיח, חוץ מהקב"ה, אבל הוא לא מגלה זאת לאף אחד. איך אומרים זאת חז"ל? "לבא לפומא לא גליא"^כ, הוא לא מגלה מה שיש לו בלב.

אם כן, מהו היחוד הכי עצמי של **ישראל-רחל**, של שנת **תשע"ט**? יחוד של "לבא לפומא גליא". אומרים שברגע ש"לבא לפומא גליא" – זה עצמו נקרא ביאת משיח^כ, שהלב יכול להתבטא בתוך הדבור, בתוך הפה, זו ביאת משיח אצל כל אחד ואחד. בשביל שהמשיח הכללי יבוא צריך שהמשיח הפרטי אצל הרבה יהודים יבוא. איך עושים זאת? לא רק ש"פיו ולבו שוים", חשוב מאד, אלא "לבא לפומא גליא".

יז שמות כג, ז.

יח שבועות ל, ב ואילך.

יט בת עין שמות ד"ה "ויקם מלך חדש", עפ"י בראשית רבה צו, א (ובכ"ד).

כ ראה שמו"ר ד, ב; זהר ח"א רנג, א.

כא רש"י לדברים לא, ב (עפ"י סוטה יג, ב).

כב תקו"ז יג (כט, א).

כג ילקוט שמעוני ישעיה רמז תקד.

כד ראה תורת מנחם י"ט כסלו תשי"ג סעיף יא. בעתה אחישנה ביאור "תחת הנחשת אביא זהב" הערה מט.

כה ראה זהר ח"א ג, ב.

כו תהלים מד, כב.

כז איוב יא, ו.

כח נתבאר גם בשיעורי ט"ו-י"ז אד"ר ע"ו (שיעורים 4-6 במאמר ד"ה "ביום השמיני עצרת" תש"ו).

כט פיוט "אל מסתתר" מתלמיד הרמ"ק. ראה תורה אור לך לך יא, א.

ל יקרא כג, מ.

ג. יחודי ישראל-רחל – קדושת כתר

יחוד ישראל ורחל בקדושת כתר

מתי יש יחוד ישראל ורחל לפי הקבלה? יחודי ישראל-רחל הם תמיד בקדושת כתר^א. כל שבת בתפלת מוסף, כשמגיעים לקדושה ואומרים "כתר יתנו לך", מתרחש היחוד העליון של ישראל ורחל. היות והשנה שלנו, **תשע"ט**, עולה יחוד **ישראל-רחל**, סימן שכל השנה הזאת היא שנה של קדושת כתר. כל רגע בשנה הזאת אפשר לומר "כתר יתנו לך" עם כל הכוונות.

כמה שוה הביטוי **קדושת כתר**? 1430, מספר מאד חשוב בקבלה וחסידות, שוה **הכל** פעמים **הוי'** או **הוי'** פעמים **הכל**, כידוע ש'גאט איז אלץ, אלץ איז גאט'^ב, ה' הוא הכל והכל הוא ה', עצם ה"רצוא ושוב" של הנשמה האלקית של היהודי, כפי שדברנו קודם (בחלק הראשון של השיחה על ארבע דרגות של תשובה) על גילוי עצם הנשמה של היהודי בעצמו של יום הכפורים. אז כל השנה שלנו היא שנה של קדושת כתר. הפירוש הכי פנימי ביחוד זה, הוא יחוד של **קדושת כתר – הוי'** (פעמים) **הכל, הכל** (פעמים) **הוי'** – הוא הזמן לגלות את תעלומות לב, "**לבא לפומא גליא**" (שעולה ט"פ הוי'), סוד ביאת משיח.

חמש מדרגות (וחמשה זמנים) של יחוד ישראל-רחל

ביחוד ישראל-רחל, שנעשה בקדושת "כתר", מסביר האריז"ל חמש מדרגות: יש קדושת כתר של כל שבת. יש קדושת כתר של יום טוב ראשון של

פסח. הפלא והחידוש של פסח הוא שיחוד ישראל-רחל מתחיל מליל הסדר, "לילה כיום יאיר"^ג. זו הפעם היחידה שיחוד ישראל-רחל מתחולל בלילה, כי ליל הסדר הוא עצמו יום, מתחלת הסדר הוא בבחינת קדושת כתר, והוא ממשיך גם ביום, כל היום הראשון של חג הפסח, "זמן חרותנו", יציאת מצרים. אחר כך יש את קדושת כתר של יום טוב של שבועות, "זמן מתן תורתנו". אחר כך יש את קדושת כתר של שמיני עצרת, עוד כמה ימים, עוד שבוע. בסוף יש את קדושת כתר של ראש חדש, כל ראש חדש.

מוסבר שקדושת כתר של ראש חדש יותר נמוכה משאר המדרגות שהוזכרו לפניה. אכן, גם בראש חדש יש יחוד ישראל-רחל בקדושת כתר, אבל הם מקבלים את המוחין שלהם רק מישסו"ת – ישראל סבא ותבונה – בחינת נשמה, כנ"ל. לכן, יחסית לקדושת כתר של הזמנים שהזכרנו היחוד נקרא עדיין בבחינת אחרון, לא פנים בפנים. כל ארבע הפעמים הראשונות שהזכרנו – שבת, יו"ט ראשון של פסח החל מליל הסדר, שבועות ושמיני עצרת – הן יחוד ישראל ורחל כפי שהם מקבלים את המוחין שלהם מאבא ואמא עילאין, שבכללות הם בחינת חיה, כנ"ל. כל יחוד שבבחינת חיה הוא בבחינת פנים בפנים.

כל הנושאים שמדברים עליהם עכשיו הם נושאים עמוקים מאד בקבלה, צריך לפשט אותם ולהבין לעומק לפי החסידות.

חמש קדושות כתר בסוד הוי'

בעצם, בהרחבה, כל המועדים, כל החגים, נמצאים תחת כותרת חג הפסח, כי כולם "זכר ליציאת מצרים". גם שבת קדש – כפי

לא **ישראל-רחל** ועוד **קדושת כתר** = 2209 = 47 (בטול, הוי'-אהיה) ברבוע.

לב לשון רבי אייזיק מהומיל צ"ל באגרות (נדפסה גם בספר לב לדעת מאמר "וצדיק יסוד עולם" ביאור א, עמ' קסז ואילך).

ימי החג, כתוב שהוא בחינת יוסף – היסוד ועטרת היסוד, אז נמקם אותו כנגד ה-ו של שם הוי'. אחרון הוא ראש חדש, המלכות (החדש, הירח), ה תתאה של שם הוי'. ככה אפשר לכוון את חמש הפעמים של קדושת כתר, שבכולן יש היחוד העליון של ישראל רחל, כנגד י-ה-ו-ה עם קוצו של י:

קוצו של י כתר של יו"ט ראשון של פסח
 (החל מליל הסדר)
 י כתר של שבת
 ה כתר של שבועות
 ו כתר של שמיני עצרת
 ה כתר של ראש חדש

שתי תקופות יוצאות דופן – מר"ה עד סוכות וספירת העומר

אבל, כאן הבן שואל: שכחת ממשוהו, יש קדושת כתר בעוד חגים – ר"ה, יו"כ, יו"ט ראשון של סוכות. מה קורה שם? האריז"ל מסביר שבכל 21 הימים הראשונים של חדש תשרי, החדש השביעי, המושבע בכל טוב^ל – עד שמיני עצרת – אין את יחוד ישראל-רחל, אלא רק יחודים עם לאה, כי בכל התקופה הזו בעצם בונים את פרוץ רחל ומכינים אותה לצורך היחוד של שמיני עצרת. מכינים את הכלה, רחל, במשך כל ימי החדש – מראש השנה והלאה – 21 ימים, הכל בשביל להגיע לשמיני עצרת ושמחת תורה. בינתיים יש יחודים בכל הספירות, אבל לא היחוד של ישראל-רחל, רק יחודים עם לאה – או יעקב-לאה או ישראל-לאה. ככה מסביר האריז"ל (רק שצריך לומר שבשנת תשע"ט בכל ימי השנה, החל מראש השנה, יש הארה של היחוד העליון של ישראל-רחל).

בעצם יש שתי תקופות בשנה שסדר

שאומרים בקידוש ליל שבת ובתפלות שבת – היא "זכר ליציאת מצרים", כך שבמדה מסוימת אפילו שבת היא תחת הכתר של יציאת מצרים, של פסח, של "זמן חרותנו", שיצאנו מעבדות לחרות. ואכן, יחוד ישראל-רחל הוא הכי עצמי דווקא ביום טוב ראשון של פסח, החל מליל הסדר.

יום טוב ראשון של פסח בעצמו גם נקרא שבת, שהרי "ממחרת השבת"^ל היינו ממחרת יו"ט ראשון של פסח. חג השבועות, "זמן מתן תורתנו", גם הוא שבת, שהרי "לכולי עלמא [אף שיש מחלוקת על התאריך בחדש] בשבת נתנה תורה לישראל"^ל. לכן יו"ט ראשון של פסח הוא בחינת שבת, הוא נקרא שבת בתורה, ושבת היא ודאי שבת, וגם שבועות הוא בחינת שבת – "זכרו תורת משה עבדי"^ל, משה הוא השביעי^ל, בחינת שבת, מקבל את התורה ונותן לנו אותה בשבת, "ישמח משה במתנת חלקו"^ל. שמיני עצרת הוא לא בחינת שבת וגם ראש חדש הוא לא בחינת שבת. מהו ראש חדש? החדש מתחדש, הירח, הלבנה, המלכות. פשוט שאם אנחנו רוצים לעשות סדר של חמש הפעמים שמוזכרות בכתבי האריז"ל יחוד ישראל-רחל, יחוד השנה שלנו, ראוי לשים את ליל הסדר דווקא בכתר, "לילה כיום יאיר", הכל מקבלים משם. שבת קדש היא מוחין דאבא, נמקם באבא, ה-י של שם הוי'. חג השבועות הוא יום החמשים, "תספרו חמשים יום", בחינת שער הנון – פנימיות אמא (הבחינה של "שבת מקדשא וקיימא" כנודע). שמיני עצרת בא בהמשך לשבעת

לד ויקרא כג, יא; טו-טז.

לה שבת פז, ב.

לו מלאכי ג, כב.

לז ויקרא רבה כט, יא (ראה גם שיעור לנשים ליל שבת תשובה ע"ט – נדפס ב"ואביטה" בראשית).

לח נוסח עמידה בשחרית של שבת.

לט ויקרא רבה כט, ח; פסיקתא דרב כהנא פסקא כג אות ט.

קדושת כתר, כמו שכתוב בכתבי האריז"ל. לכן, מבין הכוונות הבודדות שמורנו הבעל שם טוב מסר לנו לכוון בתפלה, אחת הכי חשובות – אולי הכי חשובה – היא כוונת קדושת כתר.¹⁰⁶ הוא אומר שכאשר אומרים "כתר" צריך לכוון את השם הקדוש "ככה", שהוא בעצם רדל"א, כתר דרדל"א, שרש האמונה הפשוטה של היהודי הפשוט, עליה דברנו קודם.¹⁰⁷

מהו השם הקדוש ככה? צריך לכוון שהוא ר"ת "כתר כל הכתרים". הכל כוונה מהבעל שם טוב. אם מחשבים את הגימטריא של "כתר כל הכתרים" – שוה 1345, 345 היינו משה ו-1000 היינו אלף אורות שמשה רבינו קבל במתן תורה.¹⁰⁸ הם נלקחו ממנו בחטא העגל וחוזרים אליו כל שבת, בה נתנה תורה לישראל, בסוד "ישמח משה במתנת חלקו"¹⁰⁹. הבעש"ט השאיר לנו, לדורשי רשומות,¹¹⁰ להוסיף ש-1000 שוה ישראל בעל שם טוב. כלומר, משה רבינו קבל במתן תורה את שרש נשמת ישראל בעל שם טוב, ששוה גם תלמיד ותיק, ש"כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נאמר למשה בסיני"¹¹¹. הבעל שם טוב קבל את תורתו ממשיח, כמו שכתוב באגרת הקדש שלו – מה שמלך המשיח לימד אותו, מה שהוא השיג על פי זה – וכאשר "יפוצו מעינותיך [דתורת הבעש"ט] חוצה" יבוא המשיח, "לבא לפומא גליא". כל זה הוא סוד קדושת כתר, שכאמור היא היחוד הכי נעלה של ישראל-רחל, בגימטריא תשע"ט. אצלנו,

היחודים משתנה, לא כרגיל – 21 הימים הראשונים של חדש תשרי ו-49 ימי ספירת העומר, שבהם היחודים אחרים מאשר במשך כל השנה כולה. שתי התקופות האלה כוללות יחד שבעים ימים יוצאים דופן, שבחכמת החשבון הם מחומש (או מספר-חשמל) – 6 במשולש (כא ימי תשרי) ועוד 7 ברבוע (מט ימי ספירת העמר), בדיק לפי חלוקת סוד המספר שבעים בכל מקום.

ארבעה יחודים ו-חי בחינות

שאר כל השנה כולה שוה בכך שיש את ארבעת היחודים הכלליים שהזכרנו, ובתוכם גופא יש בחינות שונות. את ארבעת היחודים הכלליים שהזכרנו,¹¹² אנחנו רוצים להקביל לארבעת המינים של סוכות. אף שהרגע הסברנו שבחג הסוכות אין בכלל את היחוד העליון של ישראל-רחל, אבל ודאי בכח, בפנימיות, הוא נמצא.

היות שכאן יש ארבעה וכאן יש ארבעה, וכל ארבעה צריכים להיות מכוונים ל-ה-ו-ה, ממילא הם מקבילים, כמו שמבואר בשיחה של הרבי¹¹³ שאם יש שתי מערכות אמתיות על פי תורה, עם אותו מספר מרכיבים, חייבת להיות הקבלה ביניהם. יתר על כן, מכיון שארבעת היחודים מתחלקים ל-חי בחינות פרטיות – כפי שהתחלנו לפרט, ונמשיך בע"ה – מתבקש גם להקביל אותם ל-חי הנענועים של ארבעת המינים.

שם "ככה" – כתר כל הכתרים

נחזור לקדושת כתר: מה הבעל שם טוב לימד אותנו ביחס לאמירת "כתר"? הבעל שם טוב היה מאד מודע לסגולה המיוחדת של

מב כתר שם טוב אות קסג.
מג בחלקה הראשון של ההתוועדות (נדפס ב"ואביטה" בראשית).
מד ראה סוד ה' ליראין שער "טעם הבריאה" אות ב (וביאורו בחסדי דוד הנאמנים חי"א עמ' 61); שער "תורת הוי"א אות יא, ובכ"ד.

מה ספר הליקוטים פרשת כי תשא.
מו מופיע בכתבי רי"א ביחאווסקי.
מז ויקרא רבה כב, א.

מ ראה נספח – סדר הנענועים.
מא לקו"ש ח"ו עמ' 107 ואילך.

שלושה יחודי יעקב-רחל בשבת

איך אנחנו יודעים שיחוד יעקב-רחל הוא שני במעלה ליחוד ישראל-רחל? כי האריז"ל מסביר שהוא מתרחש במיוחד בשבת – לא במוסף, לא בקדושת כתר, אבל בעוד זמנים בשבת:

בערבית של שבת יש יחוד של יעקב ורחל. אחר כך, אחר חצות בליל שבת קדש, יש עוד פעם יחוד של יעקב-רחל, יחוד אחר. היחוד בערבית של ליל שבת הוא יעקב ורחל רק כנגד הנה"י דז"א, אבל בחצות לילה יעקב ורחל עומדים כנגד כל אורך פרצוף הז"א ומתייחדים, לכן זהו יחוד מאד נעלה.

גם שחרית של שבת קדש היא שוב יחוד של יעקב ורחל, אבל קצת פחות מהיחוד שלאחרי חצות. שוב, יחוד יעקב-רחל אחרי חצות בשבת קדש הוא יחוד הכי נעלה של יעקב ורחל, בו הם עומדים כנגד כל אורך פרצוף הז"א. החלק העליון של יעקב באותו זמן, כאשר הוא מתארך, גם נכלל בז"א. גם בשחרית הם עומדים כנגד כל אורך ז"א, אז למה זהו יחוד פחות נעלה? כי באותו זמן ז"א עצמו עולה כנגד אבא ואמא, ומשאיר למטה רק רושם של ז"א. לכן בשחרית של שבת אמנם יעקב ורחל מגיעים עד הראש של ז"א, אבל ז"א עצמו לא נמצא שם, אלא רק הרושם שלו – לכן היחוד אז קצת פחות מהיחוד של יעקב ורחל אחרי חצות, בו ז"א ממש נמצא ומשביח מאד את יחוד יעקב-רחל.

אם כן, כבר יש לנו שלושה זמנים של יחוד יעקב-רחל – כולם בשבת. לפי זה אפשר לקבוע בבית כנסת – אם יש כאן איזה גבאי... – את מי להעלות חזן בשחרית בשבת ואת מי להעלות במוסף של שבת. חזן שחרית צריך לדעת איך לייחד את יעקב ורחל לאורך כל מקום פרצוף ז"א, אבל החזן של מוסף צריך לדעת איך לייחד את ישראל ורחל, בקדושת

בארבעת המינים, נקביל יחוד זה לאתרוג (שבכללות כנגד המלכות, וכנ"ל ש"פיו ולבו שוים" = מלכות). גם כאן צריך לזכור את ראשי התבות של **אתרג**^ח – "אל תבואני רגל גאווה"^ט מכל הכוונות היפות שאנו זוכים לקבל ולכוון.

ד. יחודי יעקב ורחל – קול ודבור (לולב)

יחוד קול-דבור בנענועי הלולב ובהלל

נתקדם הלאה: היחוד השני במעלה הוא יחוד יעקב-רחל. אמרנו שכתוב בפירוש שיחוד יעקב-רחל הוא יחוד קול-דבור. מהם קול ודבור? הקול הוא התפשטות מתוך הלב, המשכה. המלה **קול** היא **קו ל...** כמו המשכת הקו – "אז **יבקע** [אותיות **יעקב**, סוד הקו שבוקע לתוך חלל הצמצום] כשחר אורך"^כ. הקו הזה הוא סוד **הקול** – **קו ל...** קו שיש לו יעד, יש לו כיוון. כח שנמשך עם כיוון נקרא במדע 'וקטור'. כך הוא כחו של **יעקב** אבינו, "אז **יבקע**" – קו מתוך הלב, שיש לו איזו כוונה מיוחדת, והוא כן בא לידי ביטוי שלם בתוך הדבור.

היות שהיחוד הזה הוא היחוד השני במעלה, נקביל אותו – ותיכף נראה בזה הרבה רמזים – ללולב (האתרוג כבר תפוס, והשני צריך להיות הלולב). הלולב באמת הוא קו, בצורת קו, ואת עיקר הנענועים, שמוציאים קול, עושה הלולב. הנענועים נקראו על שם הלולב, והם לכל אחד מהכיוונים – לכל ה"ק. מהו הדבור? מתחבר גם עם הלל. הרי עושים את הנענועים בתוך הלל, חוץ מאשר ברכת הלולב. אחר כך גם מקיפים את הבימה עם הלולב תוך כדי אמירת הושענות. בכל זה צריך לכוון יחוד יעקב-רחל.

מח פנים יפות ויקרא כג, מ (ובכ"ד).

מט תהלים לו, יב.

ג ד"ה "בריש הורמנוטא דמלכא" מהרה"צ ר' הלל מפאריטש (מגיד מראשית אחרית עמ' ז).

נא ישעיה נח, ח.

קדש. הוא יותר נעלה מהיחוד של כל יום חול, ובכל אופן הוא דומה, לכן – כמו שאמרנו קודם – השבת שבחול היא מ"שים שלום" עד נפילת אפים.

האם יש עוד יחוד של יעקב-רחל, קול-דבור? יש רק הארה. כתוב שכל לילה של חול, כשאומרים "השכיבנו" לפני תפלת עמידה של ערבית, יש הארה של רחל היורדת להיכל קדש קדשים של עולם הבריאה, ויש הארה של יעקב, שגם יורדת לאותו מקום, ושם מתייחדות שתי ההארות. שתי ההארות הן בעצם עשר המלכויות של עשר הספירות של שני הפרצופים. לרחל, שהיא עיקר המלכות בעולם האצילות, יש עשר ספירות, וכל ספירה כלולה מעשר, אז יש לה גם עשר מלכויות – המלכויות שלה יורדות בתחלת הלילה להיכל קדש קדשים של עולם הבריאה, וגם עשר המלכויות של עשר הספירות של יעקב יורדות לשם, ויש יחוד "השכיבנו". לפעמים האריז"ל מחשיב זאת כאחד היחודים, ולפעמים לא, היות שזהו רק יחוד של הארה ולא יחוד באצילות. כל היחודים שאנחנו מדברים עליהם הם בעולם האצילות, חוץ מהיחוד הזה. אם כוללים את היחוד הזה יש חמשה יחודים של יעקב-רחל, יחודי קול-דבור, שעיקרם שייך לסוד השבת.

ה. יחודי יעקב ולא – "קול מעורר כוונה" (הדסים)

יעקב ולא – קול ומחשבה-כוונה

נעבור ליחוד יעקב ולא, המדרגה הבאה: אם יעקב הוא קול, מי היא לאה? עכשיו אנחנו מתחילים להתבונן ביחודים של לאה. לאה היא לא דבור אלא מחשבה. לאה היא "עלמא דאתכסיא" ורחל היא "עלמא דאתגליא"²¹.

כתר. השנה הזו היא שנה שכל אחד ילמד להיות חזן במוסף של שבת, כי זו שנת **תשע"ט** השהו **ישראל-רחל**. מי צריך להיות בקי בזה במיוחד הוא חזן מוסף בשבת. ראוי שהחזן גם יהיה – שרש הנשמה שלו – מאותו יחוד.

יחודי יעקב-רחל בחול

האם יש עוד זמן של יעקב ורחל, חוץ משלשת הזמנים של שבת? עיקר יחודי יעקב-רחל, יחודי קול-דבור, הוא שבת. דווקא בשבת חוזר הרבה יחוד קול-דבור, יעקב-רחל. בימות החול, היחוד הכי גבוה בכל יום הוא בתפלת שחרית, כשאומרים "שים שלום" – מ"שים שלום" של לחש עד נפילת אפים אחרי חזרת הש"ץ יש יחוד של יעקב-רחל. לכן כתוב בקבלה שתפלת שחרת של חול היא בחינת שבת קדש של ימי החול. כמו שאנחנו אומרים "היום יום ראשון בשבת", "היום יום שני בשבת", ובעצם תלמיד חכם הוא כל הזמן שבת. הוא גם כל הזמן מתפלל, אבל בתפלה של חול, בפרט תפלת שחרית מ"שים שלום" של לחש עד נפילת אפים, היא יחוד יעקב-רחל, שבעצם הוא יחוד של שבת.

בתפלת שחרית של חול, היחוד לא ממש כמו ערבית של שבת אלא טפה פחות – בסוד "איהו בנצח, איהי בהוד"²². כלומר, פרצוף יעקב הוא כנגד נצח דז"א ופרצוף רחל כנגד ההוד דז"א – הפנים של יעקב לנצח והפנים של רחל להוד – וכך מתייחדים פנים בפנים. מה שאין כן בערבית של שבת, הם כנגד כל רוחב הנה"י. מה הכוונה? שיעקב עומד כולו עם האחור שלו כלפי ז"א והפנים שלו כלפי חוץ, ורחל מסתובבת עם הפנים שלה כלפי הפנים של ז"א, ושניהם כנגד כל רוחב הנה"י דז"א – וככה היחוד של ערבית של שבת

נג זהר ח"א קנב, א; קנח, א; ח"ב כט, ב.

נג עץ חיים שער לו פ"ח, ובכ"ד.

'אני יסוד יעקב ביחוד אילת השחר'.
מה אפשר ללמוד מכך? במדרש¹³ אילת השחר היא סימן של גאולה. באילת השחר, שיש רק איזה ניצוץ של הארת היום החדש, יש זיווג – לא הזיווג העליון של ישראל-רחל ולא הזיווג השני של יעקב-רחל, אלא זיווג יעקב-לאה – ובכל אופן הוא זיווג מאד חשוב, והאריז"ל אומר שהוא משם, 'אני היסוד שמייחד את יעקב ולאה בזמן אילת השחר'. אפשר ללמוד הרבה דברים חשובים מכל הדרוש הזה, מי שעוקב.

אם כן, כל היחודים האלה הם בחינות שונות של "קול מעורר הכוונה". כפי שנסביר – צריך להבין יותר לעומק את כל ההקבלות ובפרט את ההקבלות להדס ולערבות – יחוד יעקב-לאה מקביל בארבעת המינים להדסים. יש עוד פעם אחת, חמישית, גם היא בלילה, יחוד יעקב-לאה – בליל שבת קדש, מאחרי ערבית עד חצות. הרי בערבית של ליל שבת קדש יש יחוד יעקב-רחל, ואחרי חצות יש יחוד הרבה יותר נעלה של יעקב-רחל – מה יש באמצע? חלל פנוי בלי שום יחוד? לא, בין ערבית לחצות לילה של שבת יש יחוד יעקב-לאה.

יחסי גובה יעקב-לאה בחמשת היחודים

אם כן, ליעקב ולאה יש חמשה זמני יחוד – כולם בלילה. ארבעה בלילה של חול ואחד בלילה של שבת. הכי גרוע מתוך היחודים האלה הוא היחוד של קריאת שמע שעל המטה, בו לאה יורדת ממקומה שמעל החזה אל למטה מהחזה, מקום יעקב. בתפלת ערבית הפוך – יעקב עולה ממקומו שלמטה מהחזה אל למעלה מהחזה. כלומר, כאן "קול

ניתן איזה סימן. כמו שאמרנו שישראל-רחל היינו לב-דבור ויעקב-רחל היינו קול-דבור, יעקב-לאה הוא יחוד קול-מחשבה – מה זה? כתוב שזהו הסוד שכתוב בחז"ל "קול מעורר הכוונה"¹⁴. שוב, מחשבה היא כוונה. כל פעם שאני מעורר את הכוונה שלי עם קול, "קול מעורר הכוונה", בעצם בנפש אני עושה יחוד של יעקב ולאה, יחוד מאד חשוב.

חמשה יחודי יעקב-לאה בלילות חול ושבת

מתי עיקר הזמן של יחוד זה של יעקב ולאה, "קול מעורר הכוונה"? דווקא בלילה. יש יחוד יעקב-לאה בערבית של כל לילה בימות החול, ויש יחוד של יעקב-לאה בקריאת שמע שעל המטה – יחוד מיוחד – ויש עוד יחוד של יעקב-לאה אחרי חצות בכל לילה של ימות החול, ובסוף יש יחוד של יעקב-לאה באילת השחר.

כאן האריז"ל מזכיר משהו שנולד מאותו יחוד – כדי ללמד אותנו שכל יחוד מוליד נשמות מיוחדות. הוא אומר זאת בספר הגלגולים על עצמו. יש יחוד של יעקב-לאה באילת השחר, לפנות בקר של יום חול, לא של שבת. כשהבקר מתחיל להאיר, אור הבקר, נקרא יחוד יעקב-לאה של אילת השחר או של קדרותא דצפרא. כותב האריז"ל על עצמו –

עלמא דאתכסאי = 637 (7 ברבוע פעמים 13) = **יראת הוי'** (כפי שיתבאר בהמשך לאה ורחל הן ענוה ויראה, אך גם "עקב ענוה [מלכות פרצוף לאה] יראת הוי'" [משלי כב, ד], לא רק כתר רחל אלא גם מלכות לאה, ודווקא לאה היא בחינת "יראת הוי' טהורה" [תהלים ט, י], טהרה באמא, "לפני הוי' טהורו" [ויקרא טז, ז]) ועוד **לאה** = 673 = **"מציון מכלל יפי אלהים הופיע"** (תהלים ג, ב). ציון וירושלים הם לאה ורחל, כנודע באר"י [שער המצוות שפטיים; פע"ח שער תקון חצות פ"ד].
עלמא דאתנליא ועוד **רחל** = 828 = 4 פעמים **אור** = **צפנת פענח**, יוסף בן רחל.

נד ראשית חכמה שער הקדושה ספט"ו. של"ה שער האותיות אות ק (ובכ"ד, מובא בשמו בבאה"ט או"ח תרמג, א). שו"ע אדה"ז או"ח סא, ה; קא, ג.

נה ירושלמי ברכות פ"א ה"א; שה"ש רבה ו, כה. ראה סוד ה' ליראיו שער "שמחת פורים".

עם זאת, ידוע הרמז¹¹ ש"רבות מחשבות בלב איש" ר"ת **אברם**, שהיה תוהה במחשבה, "ועצת הוי' [התהלך לפני והיה תמים וגו'] היא תקום" רומז לתוספת אות ה בשמו – "אברם הוא אברהם"¹² – שאזי זכה לקימת הברית וזרע קדש משרה, "איהו בנצח, איהו בהוד", "כליות יועצות". יש בפסוק ח תבות ו-אל אותיות, וסימנו ח פעמים אל העולה **אברהם**. והנה, "**ועצת הוי' היא תקום**" עולה ב"פ **ישראל-לאה**, שני יחודים של ישראל-לאה, ודוק.

שלשת יחודי ישראל-לאה

לישראל ולאה יש שלשה יחודים. עד כאן בכל אחד היו חמשה יחודים – חמשה יחודי ישראל-רחל, חמשה יחודי יעקב-רחל, חמשה יחודי יעקב-לאה, עם האיכות המיוחדת של כל יחוד – אבל ביחודי ישראל-לאה יש רק שלשה יחודים:

יש יחוד אחד כל בקר בימות החול, שנקרא היחוד של "ויעבר" – כשאומרים "ויעבר הוי' על פניו ויקרא הוי' הוי' וגו"¹³, ואומרים **יג** מדות הרחמים, יש יחוד מיוחד של ישראל-לאה¹⁴.

אחר כך יש עוד יחוד פחות ממנו בעצמתו,

מעורר הכוונה" הוא במקום הכוונה, אבל קריאת שמע שעל המטה יש ירידה – לאה, שיותר גבוהה מיעקב, יורדת אליו למטה מן החזה.

אנחנו יודעים¹⁵ שלאה היא יותר גבוהה מיעקב, לכן הוא לא הבין אותה ולכן הוא לא אהב אותה כפי שאהב את רחל, עלמא דאתגליא. ביחודי ישראל-לאה הוא מבין אותה, אבל ביחודי יעקב-לאה הוא לא מבין אותה, ואז או שהוא צריך לעלות אל מקומה או שהיא צריכה לרדת אל מקומו. ביחודים שלהם, כל לילה, יש ירידה צורך עליה – קודם שניהם מעל החזה, בערבית; אחר כך, בקריאת שמע שעל המטה, שניהם למטה מהחזה, יותר גרוע; אבל אחר כך, אחרי חצות, שניהם מתארכים לאורך כל ז"א; רק שהיחוד של אילת השחר עוד יותר נעלה מהיחוד אחרי חצות, אף שבשניהם הם באורך כל ז"א.

כל זה דורש הסבר עמוק בדרך החסידות, שבהמשך ננסה להבהיר יותר טוב.

ו. יחודי ישראל ולאה – מחשבות הלב (ערבות) "רבות מחשבות בלב איש"

אחרון חביב – יחוד ישראל ולאה. לפי הערכים שאמרנו עד כה – שישראל הוא סוד הלב ולאה היא המחשבה – ישראל-לאה היינו לב-כוונה, לב-מחשבה, כשהלב חושב יש יחוד ישראל-לאה. כתוב "רבות מחשבות בלב איש ועצת הוי' היא תקום"¹⁶, ומכאן מובן שה"מחשבות בלב איש" הן לאו דווקא הכי עמוקות, הכי אמתיות והכי פנימיות. לכן יש ביחוד זה פן שיותר חיצוני מכל היחודים – תיכף נסביר למה.

נח אגרא דכלה בראשית יב, א. הובא בכ"ד באמרי אמת (ראה בפרט: ימים ראשונים של פסח תרע"ד"ה "ארמי"; שם תרע"ג ד"ה "והניף"; ימים ראשונים של סוכות תרע"ג יום א').
נט דהי"א, א, כז.

ס שמות לד, ו. "ויעבר" הוא סוד בירור רפח. **ישראל-לאה** = **ויעבר** ועבר ע"ה, כך שהערך הממוצע שלהם הוא **ויעבר** ועוד חצי.

סא ידוע שבין שני השמות "הוי' הוי'" יש פסיק טעמא, סוד הצמצום, שם אלהים, שבין הוי' דלעילא להוי' דלתתא, ולאחר שם הוי' השני באות יג מדות, הכל בסוד "הוי' [דלעילא] אלהינו [פסיק טעמא] הוי' [דלתתא] – אחד [יג מדות]" (דברים ו, ד). והנה, כאשר מחשבים כל אות של "אחד" במעוקב (בחזקת שלש) עולה הכל **ישראל-לאה**, וכך יוצא מפורש מכוונות האריז"ל ש"אחד" הוא סוד יחוד **אח-ד** – "אח", ז"א, ישראל ("שמע ישראל"), מתיחד עם ד, פרצוף לאה.

נו ראה יין משמח ח"א בתורה "ליל הכלולות".
נז משלי יט, כא.

היחוד של ישראל ולא – שלמעלה מן החזוה – הוא בלי יסוד אמת. אם היה מדובר ביעקב, שעולה כולו מעל החזוה, יש לו יסוד. אך כאשר מדובר בישראל, שלמעלה מהחזוה, אין לו את היסוד האמתי שלו – רק את יסוד הנעלם. לכן האריז"ל אומר שיחסית לכל היחודים שהיו עד כה, אף על פי שגם יחוד ישראל-לאה נקרא יחוד, זהו סך הכל חיבוק. כך לגבי כל שלשת היחודים של ישראל ולא.

מכך מובן עוד דבר: איך אמרנו שב"ויעבר" כל בקר יש יחוד ישראל-לאה? הרי קודם אמרנו שמ"שים שלום" דלחש ועד נפילת אפים, ועד בכלל, הכל יחוד יעקב-רחל. איך פתאום באמצע יש יחוד ישראל-לאה? איך יש יחוד בתוך יחוד? אין הכי נמי, ההסבר הוא שתוך כדי היחוד, לקראת גמר, סיום והשלמת היחוד של יעקב ורחל כל בקר, בא חבוק מיוחד, שגם נקרא יחוד, של ישראל ולא. כאשר יש יחוד ישראל-לאה ב"ויעבר", לקראת שלמות יחוד יעקב-רחל, יש בעצם שלמות של כל ארבעת האישים, כל ארבעת הפרצופים.

הרחבנו כדי שנבין שיחוד ישראל-לאה, יחסית לשאר היחודים, הוא בבחינת חיבוק, קירוב. כעת נבין גם מה ההבדל בין ישראל-לאה, החבוק של הבקר, לבין ישראל-לאה של תפלת מנחה, הזמן בו נענה אליה הנביא, הזמן הכי יקר בו יהודי פשוט חוטף מנחה. כתוב שההבדל הוא שתפלת מנחה של כל יום, יחסית ל"ויעבר" של שחרית, הוא היחס של "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני"¹⁰. תפלת מנחה היא חבוק יד שמאל "תחת לראשי" ויחוד "ויעבר" בשחרית הוא יחוד "וימינו תחבקני".

בהארה, במנחה של חול – כל תפלת מנחה. כאן נשים לב שפה יש באריז"ל יחודים יותר נעלים ופחות נעלים, ואף על פי כן בפשט יתכן שהיחוד הגרוע הוא מאד נעלה, שהרי "לא נענה אליהו אלא בתפלת המנחה"¹⁰. מהי תפלת המנחה? שיהודים מפסיקים באמצע העבודה שלהם וחוטפים מנחה, כמו שכתוב בחסידות¹⁰ – זו תפלה של ערבות. כמו שהבעש"ט אהב את היהודים הפשוטים, הוא אוהב יהודי שיש לו כמה שניות ללכת לצד ולחטוף איזו מנחה, וככה הוא מייחד – לפי הקבלה – את ישראל ולא, בדרגה יותר נמוכה מאשר "ויעבר" בבקר.

מכאן מגיעים לעיקר הפלא – מה פעם השלישית שיש את יחוד ישראל ולא? לא פחות ולא יותר מאשר ברעוא דרעיון, מנחה של שבת קדש. הייתי יכול לחשוב שרעוא דרעיון של שבת קדש הוא הזמן הכי נעלה של כל השבוע, אפילו יותר מקדושת כתר של שבת, והנה קדושת כתר היא היחוד הכי עליון, ישראל-רחל, ומנחה של שבת היא היחוד הכי נמוך, ישראל-לאה. שניהם ישראל.

יחוד ישראל-לאה – חבוק

מה ההסבר לכך ששמנו את יחוד ישראל ולא אחרי יחוד יעקב ולא? לאה עומדת למעלה מהחזוה, כמו שהסברנו קודם, לא במקום יסוד ז"א. אלא מה? לז"א יש יסוד נעלם בחזוה. כאשר ז"א בגדלות, היסוד הראשון שלו (שהיה היסוד בקטנות) נעשה לו תפארת – היסוד עלה למקום התפארת, וכעת הוא יסוד נעלם בתוך החזוה שלו. כל יחוד ישראל-לאה הוא על ידי יסוד זה, שאינו היסוד האמתי. לכן, בבחינה מסוימת אין כאן יחוד בכלל, כי

סב ברכות ו, ב.

סג ראה סדר היום (בתפלת מנחה) – הובא באוה"ת נ"ך ח"א ע' עא; סה"מ עזר"ת עמ' פז, ועוד.

התחתון של הדיקנא, מזל "ונקה", ובחזרת הש"ץ של מנחה דשבת עיקר העליה, עד המזל העליון, "נצר חסד לאלפים".

אם נקביל את היחודים האלה, של ישראל ולאה, דווקא כנגד הערבות - סימן שיש שלשה זמנים שצריך להיות יהודי פשוט: "ויעבר", תפלת מנחה ורעוא דרעוין. אז ה' מקבל את היהודים הפשוטים. היהודי הפשוט עולה למקום הכי גבוה שלו דווקא ברעוא דרעוין, עד המזל העליון, שעליו כתוב "אין מזל לישראל"¹⁰.

ז. מערכות ארבעת היחודים וארבעת המינים

יחודי אור ואמת עם מחשבה ודבור

בהבנה הפנימית-הנפשית, עד כאן הסברנו שישראל ויעקב הם לב וקול ולאה ורחל הן מחשבה ודבור. יש עוד זוג מושגים שמקביל בפשטות לשמות ישראל ויעקב, ושניהם מתחברים טוב עם המושגים מחשבה ודבור - אור ואמת, המופיעים יחד בפסוק "שלח אורך ואמתך המה ינחוני"¹⁰. ישראל הוא אור, "אור ישראל"¹⁰, ויעקב, "תתן אמת ליעקב"¹⁰ (על "שלח אורך ואמתך" פירש רש"י: "אורך ואמתך". מלך המשיח שנדמה לאור שנאמר 'ערכתי נר למשיח', ואלהו הנביא שהוא אמיתי נביא נאמן¹⁰ ישראל הוא בחינת משיח, "משיח לישראל", ויעקב קשור לאלהו הנביא, שהרי יעקב לקח את ה-1 של אליהו כפקדון עד שיבוא לבשר

החבוק (עד לנשוק) מר"ה עד סוכות

קעת נחזור למה שצריך לכוון מחר בבקר: אמרנו שב-כא הימים מראש השנה עד הושענא רבא, ועד בכלל, כל היחודים הם רק עם לאה, לא עם רחל. מה היחס בין עשרת ימי תשובה לבין חג הסוכות - לפי הקבלה כמוסבר באריכות בדרושי החסידות? בדיוק אותו פסוק - עשי"ת נקראים "שמאלו תחת לראשי" וימי צלא דמהימנותא של הסוכה המקיפה אותנו נקראים "ימינו תחבקני". אם כן, יחסית עשי"ת הם יחוד ישראל-לאה על דרך תפלת המנחה - כנראה בדרגה הרבה יותר גבוהה, אבל על דרך תפלת המנחה, תפלת אליהו הנביא - ועכשיו, סוכות, גם יחוד ישראל-לאה, על דרך "ויעבר", "ימינו תחבקני", כך מסביר האריז"ל. בסופו של דבר, מתוך החיבוק של ששת הימים של סוכות באים ביום השביעי, הושענא רבה, לבחינת הנשיקין של הערבות.

אם כן, אנחנו מרויחים הרבה הסברים, אבל שוב, בלי להסביר על פי חסידות, לא באמת 'שוה'. וגם כשנסביר לפי חסידות, בלי "אל תבואני רגל גאווה" לא רק שלא שוה, אלא יורד לטמיון, לעמקי הקליפות. רק שזוהר...

החבוק העליון ברעוא דרעוין

מה קורה ברעוא דרעוין? זו עכשיו גולת הכותרת. למה אז זה גם יחוד של ישראל ולאה? ברעוא דרעוין הז"א, מהחזה ולמעלה, עולה יחד עם פיצוף לאה, שכולה מהחזה ולמעלה, עד סוד הדיקנא דא"א. זה עדיין בגדר חיבוק, אבל במקום מאד גבוה, שלא היה כזה מקום של ז"נ במשך כל השבוע. זה עדיין ישראל-לאה, לא זיווג ממש, אלא בגדר חיבוק, אבל במקום מאד-מאד גבוה. בתפלת הלחש של מנחה דשבת עולים עד המזל

סוה בעש"ט עה"ת לך כו; ע"פ שבת קנו, א.

סו תהלים מג, ג.

סז ישעיה' יז.

סח מיכה ז, כ.

סט וראה שיעורי כ"ה אלול ע"ח (הראשון שבהם נדפס ב"ואביטה" נח).

ע סנהדרין צח, ב.

רמזי ארבעת היחודים כנגד ארבעת המינים

כעת נאמר כמה רמזים לחזק את ההקבלה, שבעצם לא הסברנו מספיק:

נתחיל מהערבות. איך כתובות הערבות בתורה? "ערבי נחל" – "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל"²⁷. מהו "ערבי" ומהו "נחל"? **"וערבי"** אותיות **"ויעבר"**. מה כוונת "ויעבר"? למה האריז"ל קורא לכל כוונת יג מדות הרחמים "ויעבר"²⁸? כי **"ויעבר"** עולה **רפח**²⁹ (כנ"ל) – כדי לברר את ה-**רפח** המברר צריך לרדת מטה-מטה, למקום המתברר, ושם לברר את ה-**רפח**. האריז"ל כותב שיחוד "ויעבר" הוא יחוד ישראל-לאה³⁰, אז כנראה הוא שייך לערבות³¹. **נחל** הוא בפירוש באריז"ל³² ר"ת **"נצר חסד לאלפים"** – שייך ליחוד ישראל-לאה ברעוא דרעיון, שעולים עד המזל העליון, **"נצר חסד לאלפים"**, ומתחבקים שם יחוד עליון. אם כן, ב"וערבי נחל" יש שני רמזים מובהקים, יפהיים, של יחודי ישראל-לאה³³. כמה שווה **יעקב-לאה**? עיקר הרמז שיחוד יעקב-לאה הוא כנגד ההדסים – דווקא יחודים של לילה, כנראה דווקא בלילה צריך

את גאולת בניו³⁴). לאור זאת, יש לפרש את ארבעת היחודים כיחודי אור (ישראל) ואמת (יעקב) עם דבור-פה (רחל) ומחשבה (לאה), ובקצרה:

יחוד **ישראל-רחל** (היחוד המיוחד של **תשע"ט**) הוא בסוד יחוד האור והדבור, המופיע בהקשרים רבים: **"ויאמר אלהים יהי אור"**³⁵, פתח דבריך יאיר³⁶, **"פתח פיך ויאירו דבריך"**³⁷.

יחוד יעקב-רחל הוא ביטוי האמת בדבור הפה, כפי שנאמר בתחלת מדרש אותיות דרבי עקיבא **"אמת למד פיך"** (אשתו של רבי עקיבא נקראה רחל, ורבי **עקיבא** הדורש **"אמת למד פיך"** הוא **יעקב**, סוד **"תתן אמת ליעקב"** הנ"ל).

יחוד יעקב-לאה הוא **'חשוב אמת'**, בלי דמיונות שוא (והוא כלל עבודת הבינוני של התניא – שהוא הוא יעקב, כדלקמן – אל תהיה רמאי³⁸, לא לרמות את עצמך במחשבה). יחוד ישראל-לאה הוא אור השכל-המחשבה, בהירות במחשבה (מושג המופיע פעמים רבות בקדושת לוי, כפי שנלמד בעבר³⁹).

ולסיכום האמור עד כה:

ישראל-רחל	אתרוג	"פיו ולבו שוים"; "לבא לפומא גליא"	"פתח פיך ויאירו דבריך"
יעקב-רחל	לולב	קול ודבור	"אמת למד פיך"
יעקב-לאה	הדס	"קול מעורר הכוונה"	'חשוב אמת'
ישראל-לאה	ערבה	מחשבת הלב	בהירות המחשבה

עו ויקרא כג, מ.

עז ראה שער הכוונות דרושי "ויעבר".

עח שם דרוש ב.

עט שם: "ונמצא כי ענין ויעבור הוא זוג ישראל עם לאה".

פ **"וערבי נחל"** = **שלום** (שייך לשבת ולסוכה) ועוד **לאה** = **בית ועוד ישראל** = **"בית ישראל"**.

פא שער הפסוקים תהלים פל"ט; שער הכוונות דרושי חנוכה דרוש א, ובכ"ד.

פב ראה תפארת שלמה לסוכות: "כי הנה וערבי" גימ' רפ"ח... וערבי" נחל בהעלאת הרפ"ח ני"ק לשם נח"ל ר"ת (שמות לד, ז) נוצר חסד לאלפים".

עא ראה רש"י ויקרא כו, מב.

עב בראשית א, ג.

עג תהלים קיט, קל.

עד ברכות כב, א (וראה שם שהדברים אמורים גם במי שראה קרי ביום הכיפורים – נתבאר בשיעור ליל סליחות דער"ה ע"ח, שנדפס ב"אבטיה" האזינו"כ).

עה ראה גם שיעורי י"ב חשון ע"ו-ו"ל חשון ע"ז.

הוא היחוד העליון, של השנה שלנו, יחוד ישראל-רחל. ורמז נאה: **"פרי עץ הדר" אתרוג** ישראל-רחל¹⁹ משלימים ל-2048, הרבוע הכפול של **לב** (2 בחזקת 11) – האתרוג דומה ללב, כנ"ל.

והנה, היחוד העליון כולל את כל היחודים שתחתיו (ושקול כנגדם): גם **יעקב-רחל-שבת** (כנ"ל שיחודי יעקב-רחל הם בעיקר בשבת) **יעקב-לאה-לילה** (כנ"ל שיחודי יעקב-לאה הם בלילה) **ישראל-לאה-יום** (כנ"ל שיחודי ישראל-לאה כולם ביום) עולים 2048! המספר היסודי כאן, **לב** ברבוע, רומז בעצמו לכל ארבעת המינים¹⁹ – **אתרוג ערבה לולב הדס** (ר"ת **אעלה**, סוד **"אעלה** בתמר"¹⁹), עלית ארבעת המינים דרך הלולב, כנודע²⁰).

סדר ארבעת המינים

יצא (על יסוד דברי האריז"ל, המסוכמים אצל בעל ה"לשם"²¹) שסדר יחודי הפרצופים כפי מעלתם, מלמעלה למטה, הוא: ישראל-רחל, יעקב-רחל, יעקב-לאה, ישראל-לאה. סדר זה מתאים בדיוק להקבלה לארבעת המינים לפי סדרם בפסוק: **"פרי עץ הדר, כפת תמרים, וענף עץ עבת, וערבי נחל"**²²! והנה, לפי האריז"ל²³, סדר ארבעת המינים כנגד י-ה-ו-ה הוא הדסים-ערבות-לולב-

להריח הדסים – הוא בגימטריא הפשוטה הזו: **יעקב-לאה** עולה 218, בגימטריא **ריח**²⁴. לא יכול להיות משהו יותר מובהק שיחוד יעקב-לאה הוא יחוד של ריח, היחוד של ההדס.

מה לגבי הלולב? הלולב בתורה נקרא **"כפת תמרים"**, ראשי תבות **כת**, בגימטריא **יעקב-רחל**²⁵. מהו תמר בכלל? **תמר** הוא **תם-ר**. מי נקרא תם בתורה? **"ויעקב איש תם ישב אהלים"**²⁶. ישראל הוא לא תם, ישראל נאבק עם מלאכים, לא בחור תם בכלל שיושב בבית המדרש – הוא יוצא החוצה ונלחם עם אויבי ישראל. מי הבחור התם? זהו גם הבדל פשוט בין יעקב לישראל – הבחור התם, הישיבה-בוחער, הוא יעקב. מהי ה-ר של תמר? ראש התבה רחל. אם כן, עצם המלה **תמר** אומרת יחוד יעקב (איש תם) ורחל, וגם ראשי התבות של **"כפת תמרים"** עולה **יעקב רחל**. **כפת תמרים** בכלל עולה הפעמים **רחל** (1190)¹⁹ – יש הרבה רחל ב"כפת תמרים" (מי שהתאהב ממבט ראשון ברחל הוא יעקב, לא ישראל, בסיפור המפגש ביניהם מופיעים השמות רחל ויעקב חמש פעמים, כנגד הנרנח"י שלהם), ומראשי התבות ומהמלה **תמר**, **תם-ר**, אנחנו לומדים שיש כאן יחוד יעקב רחל.

מה שנשאר הוא מה שאמרנו בהתחלה, שהאתרוג היפהפה, ההדר של כל המינים,

פג ראה פרפראות לחכמה עה"ת פרשת ויצא.

פד ראה קהלת יעקב ערך 'כת': "כ"ת גימטריא יעקב רחל, כ"ת ראשי תיבות כפות תמרים שהוא סוד יסוד, ונקרא כפות תמרים שכופת ב' תמרים אלו יעקב ורחל".

פה בראשית כה, כז.

פו ה פעמים **רחל** היינו חמש עליות המלכות הרמוזות בפסוק **"הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"** (ישעיה נב, ג), כמבואר במ"א (ראה וממנה יושע מאמר "קליפה קדמה לפרי" ובהערה לה), היינו גובה הלולב, עליו דווקא מברכים, והיינו מה שפרצופי יעקב ורחל גדלים בגובהם לאורך כל ז"א, כנ"ל. אמצעי וסופי התבות **"כפת תמרים"** הם אותיות **תף מרים** = 770 (נמצא 1190 = 17 פעמים 70, מתחלק ל-6 פעמים 70 ועוד 11 פעמים 70, סוד חלוקת **טוב לטב-ו**), כמבואר במ"א.

פז רוס"ת **פרי עץ הדר** אתרוג ישראל **רחל** = 729 = 272 וכו'.

פח ראה באורך סוד הוי"ו ליראיו שער "לב שמח".

פט שה"ש ז, ט.

צ תקו"ז יג (כט, ב).

צא **"פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל"** = 3063, **ישראל-רחל, יעקב-רחל, יעקב-לאה, ישראל-לאה** = 1994 (פעמיים 997, **ישראל יעקב רחל לאה**) ועוד **אתרג** (ראשי תבות **"אל תבואני רגל גאווה"**, כנ"ל) **לולב הדס ערבה** = 6075 = 3 (ממוצע 3 המערכות) פעמים 2025 = 45, **מה**, ברבוע (אם כותבים אתרוג מלא, **אתרוג-לולב-הדס-ערבה** = 1024 = **לב** ברבוע, כנ"ל) ומוסיפים 3, הכולל של כל מערכת = 6084 = 78 (**ג** פעמים **הוי"**, שם **בן יב** אותיות של ברכת כהנים) ברבוע.

צב שעה"כ דרושי סוכות.

מחשבה-דבור או עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, יש הסבר נוסף – כתוב בכתבי האריז"ל¹³ שלא רחל הן ענוה ויראה. "והאיש משה ענו מאד"¹⁴ הוא בעצם יחוד עם לאה, שהוא "לעי באורייתא תדירא ולא אחזיק טיבותא לנפשיה"¹⁵ – הוא לומד תורה כל הזמן, מתמיד גדול בלימוד התורה, ולא מחזיק טובה לעצמו. באמת, כתוב בחסידות שענות משה רבינו היא פרצוף לאה, הוא מתייחד דווקא עם לאה, ולכן לא זכה להכנס לארץ, הארץ היא רחל. משה הוא ה"ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" – הוא לומד תורה כל הזמן ולא מחזיק טובה לעצמו, הוא בטל, וגם חושב לעצמו ש'אם יהודי אחר היה מקבל את הכשרונות שלי היה מנצל אותם יותר טוב ממני', לכן הוא ענו ושפל בדרך גם בפני היהודי הכי פשוט. זהו פתח להבין מהי לאה בנפש. מהי רחל? יראת ה' – "אשה יראת ה' היא תתהלל"¹⁶ (בחן ויפי שלה¹⁷ – "ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה"¹⁸). "עקב ענוה יראת הויה"¹⁹ – עקבי לאה נכנסים בכתר רחל, כמבואר היטב בכתבי האריז"ל.

יעקב וישראל – בינוני וצדיק

אם כן, לאה ורחל הן ענוה ויראת ה'. צריך להבין, לאור זאת, מי הם ישראל ויעקב כדי לעשות בהתאם את כל ארבעת היחודים, ארבעת הזיווגים.

13 עץ חיים שער הכללים פי"ב. ראה הקדמת תקוני זהר (ה, א).

14 במדבר יב, ג.

15 סנהדרין פת, ב. ראה זהר ח"ב קא, ב.

16 משלי לא, ל.

17 ק ראה חידושי מהר"ם שיף לכתובות יז, א ועבודת ישראל ויצא ד"ה "ורחל היתה יפת תאר" (ונתבאר בכ"ד בספרינו).

18 קא בראשית כט, יז.

19 קב משלי כב, ד.

אתרוג – ההדסים והערבות כנגד יה, "הנסתרת להוי' אלהינו"²⁰, ואילו הלולב והאתרוג כנגד וה, "והנגלת לנו ולבנינו"²¹. סדר זה מתאים דווקא לסוד הנקבות בהקבלת ארבעת היחודים לארבעת המינים, כאשר שני יחודי לאה, שבסוד "עלמא דאתכסיא" (המחשבה), נמצאים בנסתרות, ושני יחודי רחל, שבסוד "עלמא דאתגליא" (הדבור), נמצאים בנגלות:

י יעקב-לאה הדסים

ה ישראל-לאה ערבות

ו יעקב-רחל לולב

ה ישראל-רחל אתרוג

[החידוש כאן הוא שסדר הפרצופים הזכרים הוא יעקב-ישראל-יעקב-ישראל – יעקב הזכרים (יו) וישראל הנקבות (הה). ומעט הסבר: ישראל נקרא על שם "כי שרית"²², משרש שרה אמנו. וכן, ישראל ועוד ה (סוד הנוקבא) עולה "שמור", בסוד "שמור" לנוקבא"²³ (הוי' פעמים אהיה). יעקב היינו הארת יסוד אבא, זכר בעצם, ואילו ישראל הוא מדות הלב, סוד "בינה לבא", אמא עילאה ואמא תתאה, וד"ל].

ח. יחודי הבינוני (הפרטי)

והצדיק (הכללי)

עם הענוה והיראה

לאה ורחל – ענוה ויראה

לפני שנסיים נאמר עוד כמה תובנות על פי חסידות ביחס לכל המהלך הזה: מה עוד יכול להיות הסבר של היחודים האלה, שאת כולם צריכים לכוון כשלוקחים מחר בבקר את הלולב – שיש בארבע המינים את כל היחודים? מלבד ההסבר שלא רחל הן

20 דברים כט, כח.

21 צד בראשית לב, כט.

22 זהר ח"א מח, ב.

נסביר טפה יותר: אמרנו קודם שיעקב הוא "איש תם", בחור ישיבה שיושב ולומד לעצמו, ואילו ישראל הוא איש שיוצא לעולם, מתמודד עם המציאות החיצונית ואף נאבק עם מציאות המתנגדת לו, "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל". איך לומר זאת בצורה אחרת? יעקב הוא היהודי הפרטי הטוב, יהודי שומר תורה ומצוות, יהודי טוב, לעצמו. הוא לא עוסק בצרכי ציבור, לא נאבק עם המציאות – הוא לא איש צבור, הוא איש פרטי.

למה קוראים למדינה הזו ישראל ולא יעקב? באמת צריך להיות ישראל, ישראל הוא העסק עם הצבור. השם ישראל הוא מודעות של כלל, כלל ישראל – זו התמסרות לכלל, לא בשביל לתקן את עצמי. תיקון עצמי הוא יעקב, בחור נחמד, אבל התכל'ס היא להתמסר לכלל, לצאת מעצמי ולתקן את כלל ישראל. עוד פעם, קוראים לו 'כלל ישראל', לא 'כלל יעקב'. איש ציבור הוא הצדיק – לא משנה אם הוא הצדיק של התניא או לא, ברגע שהוא איש צבור הוא אוטומטית צדיק, מי שמתמסר לכלל ישראל הוא צדיק, שעושה צדק עם הבריות.

ישראל-רחל וישראל-לאה – איש צבור עם יראת שמים ואיש צבור עם ענוה

גם לישראל האמור – או שנפרש שהוא הצדיק או שנפרש שהוא האיש הכללי ולא האיש הפרטי – יש לו או יראה או ענוה: צריך לצייר שיש איש צבור, ראש ממשלה עם יראת שמים – זה חידוש מופלא... אם יש אחד ישראל שהוא איש צבור, וכל מה שהוא עושה – הוא עושה עם יראת שמים, זהו יחוד ישראל-רחל, היחוד של השנה שלנו¹⁰.

יש דרך אחת שכתובה בחסידות¹¹, שההבדל בין יעקב וישראל הוא ההבדל בין הבינוני של התניא לצדיק של התניא. יעקב הוא הבינוני, "שהיא מדת כל אדם ואחריה כל אדם ימשוך"¹², כל אדם צריך לשאוף להיות בינוני, ובינוני הוא אחד ששומר על שלשת לבושי הנפש, מחשבה-דבור-מעשה, אבל לשלוט על הלב שלו – מדרגת ישראל, כנ"ל – הוא לא מסוגל. מי שכן מסוגל לחדור לתוך הלב, לתקן את הלב ביסוד, הוא ישראל.

יעקב-רחל ויעקב-לאה – בינוני עם יראה ועם ענוה

איך נסביר לפי זה את יחודי ישראל-לאה, ישראל-רחל, יעקב-לאה ויעקב-רחל? אם יש בינוני – "הלואי בינוני"¹³ נאמר על כולנו – שירא את ה' זהו יחוד יעקב-רחל. אם יש בינוני – שוב, כל אחד יכול להיות בינוני¹⁴ – שיש לו קצת ענוה, שהוא לא גראבער-יונג, שהוא טפה בענוה, טפה בבטול, טפה בשפלות, שיודע מתי להוריד את עצמו, באותו רגע שהוא מוריד את עצמו בענוה הוא עושה יחוד יעקב-לאה.

יעקב וישראל – אדם פרטי ואיש צבור

כתוב "ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ"¹⁵ – יש גם נקודת צדיק בכל אחד ואחד, שהיא בחינת ישראל. הרי כולנו ישראל, זהו השם של כולנו. צדיק כבר גמר את העבודה עם עצמו – מה עיקר העבודה של הצדיק? לתקן את העולם.

קד לקו"ת פרשת בלק (ובכ"ד).

קד תניא פי"ד.

קה מאמר הרה"צ ר' הלל מפאריטש (בית רבי ח"ב פ"ח הערה ג).

קו תניא פי"ד.

קז ישעיהו ס, כא.

קח כפי שהוזכר לעיל, בסוף הפרק הקודם, פרצוף ישראל

לו גם ענוה (חייבים באגד הלולב שתי בדי ערבה), אבל עיקר היחוד הנעלה ביותר הוא **ישראל-רחל, תשע"ט**, האתרוג – שוב, זהו איש צבור, איש כללי, עם "יראת הוי' טהורה". זהו האתרוג.

סיכום

נעשה את הסיכום: יחוד ישראל-רחל הוא האתרוג. הלולב הוא יעקב-רחל, בינוני – איש פרטי – עם יראה, שכל מה שעושה הוא עושה מתוך יראת ה'. מהם ההדסים? אמרנו שהם יעקב ולא, איש פרטי עם ענוה. מהן הערבות? איש צבור עם ענוה. זה ערבות – הוא איש צבור, אבל הוא יודע שהוא רק ערבה, שחובטים אותו. מקבל הרבה חבטות איש הצבור הזה.

ישראל-רחל	אתרוג	איש צבור עם יראת שמים
יעקב-רחל	לולב	איש פרטי עם יראת שמים
יעקב-לאה	הדס	איש פרטי עם ענוה
ישראל-לאה	ערבה	איש צבור עם ענוה

בכל אופן, יש לנו במה להתבונן במשך הימים הקרובים, ובמשך כל השנה כולה – שאנחנו השנה שייכים ליחוד הכי גבוה, של ישראל-רחל. שה' יעזור שנוזכה ל"לבא לפומא גליא", ביאת משיח מתוך שמחה וטוב לבב, "וישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך", כתוב שעל ידי שמחה מקדשים שם שמים, ממשיכים את העצם לתוך השם, "ובא לציון גואל", שיהיה חג שמח. כעשיו נמשיך בריקודים.

ט. נספח: סדר חי הנענועים חי יחודים

כפי שהוסבר בפירוט, ארבעת מיני היחודים הכלליים (ישראל-רחל, יעקב-רחל, יעקב-לאה, ישראל-לאה) מתחלקים ל-חי

אמרנו ששנת תשע"ט היא שנת "לבא לפומא גליא", ביאת משיח, וכעת מסבירים שהיחוד של ישראל-רחל היינו איש צבור עם יראת שמים.

שוב, איש צבור, שנקרא ישראל, הוא הצדיק – אבל צריך יחוד. הרבי אמר^ט ש"נסתיימה עבודת הביורורים", וכל מה שדברנו הערב הוא מעבר מעבודת הביורורים לעבודת היחודים. כלומר, בכל היחודים האלה יש פן של ישראל. הגם שאמרנו שיעקב הוא איש פרטי, ואם יש לו יראה זהו יחוד יעקב-רחל ואם יש לו ענוה זהו יחוד יעקב-לאה, אבל בכללות עשית יחודים היא תיקון הכלל, כל היחודים שאנחנו זוכים לעשות. היחוד הכי עליון הוא ישראל-רחל. כעת נקרא לישראל מנהיג, והיחוד הכי עליון הוא יחודו עם יראה, "יראת הוי' טהורה עומדת לעד"^ק.

מהו ישראל-לאה, שאמרנו שבמדה מסוימת הוא הכי נמוך? איש צבור עם ענוה – אפשר אולי לוותר על זה קצת... מה הבעיה של איש צבור עם ענוה (איש צבור שבבחינת ערבה)? הענוה עלולה לפגוע במעשים שלו^ק (ומה עוד שהערבה מתיבשת מהר). צריך להיות איש צבור עם יראה. בסדר, שתהיה

הוא 'אור' (ביחס לפרצוף יעקב שהוא 'אמת'), כלשון הפסוק "אור ישראל". "אור ישראל" = 748 = **יעקב** במילוי (ללמד שישראל נמצא בכח בתוך יעקב, כמו בפשט!) והוא עולה **אחישה אחישה** ("אני הוי' בעתה אחישה" – ישעיה ס, כב). יוצא, אם כן, שיעקב הוא בחינת "בעתה", היינו שדוקא האישי-צבור עם האור כי טוב שהוא מפיץ לצבור מביא את הגאולה בבחינת "אחישה", מה שאין כן אצל העובד לעצמו הגאולה היא "בעתה" (ראה סנהדרין צח, א).

קט שיחת יום ב' דר"ה ה'תשמ"ז; שיחת פרשת ויצא ה'תשנ"ב ובכ"ד (ע"פ שיחת שמח"ת תרפ"ט של הרבי הרי"צ). ראה הטבע היהודי מאמר "תיקון הדעת" פ"ב. קי תהלים יט, י.

קיא כפי שהוכיח הנביא שמואל את שאול המלך, "הלוא עם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה" (שמואל-א טו, יז), ועד למצב של "עננותותו של רבי זכריה בן אבוקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו" (גיטין נו, א).

3 יחודי ערבית, 2 דחול 11 דשבת; יש 3 יחודי אחר חצות לילה, 2 דחול 11 שבת; יש 3 יחודי קדושת כתר דחגים. עוד קבוצה של 3 (2 1): שבת וחדש מצטרפים לרוב בתנ"ך וחז"ל – שני יחודי שבת, מוסף ומנחה, ומוסף דר"ח. נשאר עוד 3 – שני יחודי לילה (ק"ש ובין ערבית לחצות דשבת) ומנחה דחול (שגם הוא בין הערבים, בחינת ערב, קשר לערבות, יחוד ישראל-לאה של מנחה).

ההקבלה בכללות

כעת צריך לכוון את 6 השלישיות כנגד הרוחות, הו"ק:

גבורה-צפון ערבית	חסד-דרום שחרית ("בקר דאברהם" ¹)
תפארת-מזרח שני יחודי שבת ור"ח (בשש זכירות שבת בתפארת) ²	
הוד-מטה שני יחודי לילה ומנחה דחול, ערבים	נצח-מעלה כתר דג' רגלים (רגל ימין, כללות ג רגלים)
יסוד-אחור ג יחודי אחר חצות (עיקר זמן היחוד למטה)	

ההקבלה בפרטות

לגבי הפירוט של כל שלישיה, המתחלקת ל2 11, יש לומר שה2 כנגד אותיות יה וה1 כנגד אות ו. כנודע, בכל רוח, המכוונת לאחת המדות, ישנו צירוף אחר של אותיות יהו"ק³:

קייב ראה סוד ה' ליראיו שער א פכ"ט, ובכ"ד. אותיות יה מכוונות כנגד חכמה ובינה והאות ו כנגד הדעת, שהיא כללות המדות, "מפתחא דכליל שית" (זהר ח"ב קעז, א). שינוי הצירופים נגזר מהסדר שבו המוחין מופיעים – חכמה-בינה-דעת, או חכמה-דעת-בינה וכו'. בששת הצירופים הפרטיים האות ו היא הבטוי לדעה-המדה הפרטית של אותו קצה במרחב (בלשון הרמב"ם בהלכות דעות תכונה נפשית – היינו מדה – נקראת "דעה", ו-1 פעמים דעה עולה דעת), וד"ל.

מיני יחודים, כאשר לכל אחד משלשת הזוגות הראשונים – ישראל-רחל, יעקב-רחל, יעקב-לאה – יש חמשה סוגי יחוד, ולישראל-לאה יש שלשה סוגים:

ישראל-רחל	קדושת כתר דיו"ט ראשון של פסח (מליל הסדר)
	קדושת כתר בשבת
	קדושת כתר בשבועות
	קדושת כתר בשמע"צ
	קדושת כתר בראש חדש
יעקב-רחל	מחצות ליל שבת
	שחרית דשבת
	ערבית דשבת
	שחרית דחול (מ"שים שלום" עד נפילת אפים)
	"השכיבנו" דחול
יעקב-לאה	ליל שבת (מערבית עד חצות)
	ערבית דחול
	אילת השחר דחול
	אחר חצות דחול
	קריאת שמע על המטה
ישראל-לאה	רעוא דרעוין
	יחוד "ויעבד" בשחרית דחול
	מנחה דחול

חלוקת חי היחודים לשש שלישיות

מכיון שאת ארבעת המינים (שכנגד ארבעת היחודים, כנ"ל באריכות) מנענעים חי נענועים, מתבקש להקביל את הנענועים ל-חי מיני יחודים. ההקבלה לא כל כך פשוטה, שהרי חי היחודים מתחלקים ל-3-5-5-5 כנ"ל, ואילו חי הנענועים מתחלקים לשש פעמים שלש, שלשה נענועים לכל רוח. אם כן, צריך למצוא חלוקה של היחודים לשש פעמים שלש, לכל רוח שלשה יחודים עם מכנה משותף. ואפשר לומר:

יש 3 יחודי שחרית, 2 דחול 11 בשבת; יש

בינה ה		חכמה י
	דעת ו	
גבורה הוי		חסד יהו
	תפארת ויה	
הוד הוי		נצח יוה
	יסוד והי	

נמצא שבכל רוח יש שלש הולכות והבאות המכוונות כנגד אותיות יהו שבשם, אך סדרן משתנה לפי הצירופים השונים^{ק1}. ולסיכום:

יעקב-רחל (לולב) מ"שים שלום" עד נפילת אפים	י	ימין (יהו)
ישראל-לאה (ערבות) "ויעבר"	ה	
יעקב-רחל (לולב) שחרית דשבת	ו	
הארץ יעקב-רחל (לולב) ב"השכיבנו"	ה	שמאל (הוי)
יעקב-רחל (לולב) ערבית שבת	ו	
יעקב-לאה (הדסים) בערבית חול	י	
ישראל-רחל (אתרוג) מוסף ראש חדש	ו	קדם (ויה)
ישראל-רחל (אתרוג) מוסף שבת	י	
ישראל-לאה (ערבות) רעוא דרעוין	ה	
ישראל-רחל (אתרוג) מוסף פסח	י	מעלה (יוה)
מוסף שמע"צ	ו	
מוסף שבועות	ה	
יעקב-לאה (הדסים) קריאת שמע שעל המטה	ה	מטה (היו)
יעקב-לאה (הדסים) מערבית שבת עד חצות	י	
ישראל-לאה (ערבות) מנחה דחול	ו	
יעקב-רחל (לולב) בחצות ליל שבת	ו	אחור (והי)
יעקב-לאה (הדסים) אחר חצות דחול	ה	
יעקב-לאה (הדסים) אילת השחר	י	

1 ראה זהר ח"א רג, א; ח"ג רד, א.

2 לחיות במרחב אלוקי ביאור יג.

יפיה של שרה

מעין גנים – 'נקודה חסידית' בפרשת לך לך

ירידת הצדיק לעולמות התחתונים

ואז ראה אברהם את יפיה, ובמדרש¹ מסופר כי כאשר עמדו על היאור ראה אברהם "בבואה של שרה" כחמה זורחת" – ו"מכאן אמרו כל הנשים בפני שרה כקוף בפני אדם" – ועל ידי כך הכיר בה.

דבר אחר: מנהג העולם שעל ידי טורח הדרך אדם מתבזה, וזאת עמדה ביפיה.

ופשוטו של מקרא: הנה נא הגיעה השעה שיש לדאוג על יפך, ידעתי זה ימים רבים כי יפת מראה את, ועכשיו אנו באים בין אנשים שחורים ומכוערים, אחיהם של כושים, ולא הורגלו באשה יפה. ודומה לו "הנה נא אדני סורו נא".

שלושת הפירושים ברש"י מכוונים כנגד עולמות ב"ע – ולכן הם מדורגים, באופן יוצא דופן, מה"מדרש אגדה" (סוד הדרוש שבתורה, שכנגד עולם הבריאה) עד ל"פשוטו של מקרא" (המתאר תמיד את הפשט בעולם העשייה²) – וכך הם עצמם ממחישים את ירידת אברהם (שהוא "נשמה דאצילות") לעולמות התחתונים. ונפרט:

ז תנחומא לך לך ה.

ח ורמז: "בבואה של שרה" עולה "בעתה אחישה" (העולה "זה הדבר אשר צוה הוי'", וחייה פעמים יחידה – ועוד, כנודע), לרמז כי בעת שרואה אברהם בבואה זו של שרה ("בעתה", מפיך בה- בעת שלה) – בהשגחה פרטית – זהו סימן כי באה עת הגאולה ומעתה יחישנה ה', ודוק.

ט וכמובא בדרושי רבי אייזיק מהומיל זצ"ל כי גם במחלוקות במציאות בין מפרשי המקרא "אלו ואלו דברי אלהים חיים", משום שכל אחד דיבר בעולם אחר – רש"י האומר ש"קטורה זו הגר" דבר בעולם היצירה, ואילו האבן-עזרא החולק עליו דבר בעולם העשייה (וגם כאן פירוש העשייה של רש"י, ה"פשוטו של מקרא" – העולה בגימטריא "כי אשה יפת מראה" – תואם את דברי האבן-עזרא, ועוד סימן בכך לכוננות ההקבלה שבפנים).

בראשית פרשתנו, מיד אחרי שמגיעים אברהם אבינו ושרה אמנו לארץ ישראל, הם נאלצים לרדת למצרים בשל הרעב הכבד. ירידת אברהם למצרים ועליתו ממנה היא "מעשה אבות סימן לבנים"³, והיא ההכנה הראשונה לכך שעם ישראל יוכל לרדת למצרים ולעלות משם – ולא להטמע חלילה בשער ה-ג של תומאת מצרים (ההכנה השניה היא ירידת יוסף, היורד ונשאר שם עם ישראל עד יציאת מצרים)⁴. ירידה זו היא הדוגמה הראשונה והמובהקת ביותר בתורה של "ירידת הצדיק" – נושא הנידון רבות בספרי החסידות – "ירידה צורך עליה"⁵ על מנת להעלות ניצוצות שנפלו מטה מטה, עד ל"ערות הארץ"⁶.

עם הירידה למצרים מסופר – "ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את"⁷ – ומפרש רש"י שלשה פירושים:

מדרש אגדה: עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שבשניהם, ועכשיו הכיר בה על ידי מעשה.

[ונשתי דעות מהו אותו מעשה: יש אומרים שכאשר עברו בנהר נתגלה שוקה של שרה,

משיעור ה' מרחשון ה'תשס"ו. נרשם ע"י איתאיל גלעד.

א רמב"ן לך יב, ו (ובכ"ד). ראה תנחומא לך לך ט.

ב ראה גם בראשית רבה מ, ו (וברמב"ן לבראשית יב, י).

ג לקו"ת בהר מא, א ע"פ מכות ז, ב וכ"ד.

ד בראשית מב, ט; יב.

ה בראשית יב, יא.

ו ריב"א עה"ת בשם מדרש אגדה. ראה תורה שלמה עה"פ הערה קמ. ראה גם גור אריה עה"ת בראשית יב, יא.

עולם הבריאה – עלמא דאתכסאי

ברש"י על תחילת הפרשה שה' הוצרך לברך את אברהם עם שהוא מצוה אותו "לך לך" משום ש"הדרך ממעטת שלשה דברים". אמנם, בעוד שאברהם עצמו נזקק לברכה אלקית מיוחדת – שתשמור עליו מפני מיעוט הדרך ותהפוך את הטבע הרגיל – אצל שרה הדבר מתחולל באופן טבעי (ועד שנראה כי בעיני אברהם כאן זהו המבחן האמיתי ליפי – "הנה נא [עכשיו] ידעתי כי אשה יפת מראה את", משום שיפיך איננו דוהה גם בתלאות הדרך, ואילו עד כה – במקום ישוב, בהשקט ובטח – לא היה בטחון כי את "אשה יפת מראה" באופן עצמי, ביפי אמיתי המתקיים (לעד).

טבע זה שייך ליפי כפי שהוא בעולם היצירה – בעולם העשיה עוסקים ב"אישים" (פרטים בודדים) ואילו בעולם היצירה עוסקים ב"מינים" (סוגים, כללים גדולים), ובעוד האישים הווים ונפסדים (באשר "סוף אדם למות"¹, וכך בנוגע לכל פרט במציאות), הרי שלכללים של עולם היצירה יש "קיום [נצחי] במין"². היפי הפרטי, האישי, מועם בתלאות הדרך – הפרט מתבזה, ויפיו סר מעליו – אך את תכונת היפי לכשעצמה, את ה"מין" של "אשה יפת מראה" (ועצם הסיווג והמיון של כל אשה הוא השתייכותה ל"מין היפה"), כמושג המופשט מלשרות על פרט מסוים, הדרך (שהיא ממקרי האישים) איננה יכולה למעט. יפי עצמי וכללי זה קיים תמיד, וקעת מתברר לאברהם כי זהו יפיה של שרה"³.

יב ברכות יז, א.

יג לשון הראשונים בכ"ד. ראה למשל ספר העיקרים מאמר א פרק יא.

יד ותוספת בענין: בפרשה הקודמת (בראשית יא, כט) כתב רש"י – לאור דברי חז"ל – כי "יסכה" היינו שרה "על שם שסוכה ברוח הקדש, ושהכל סוכין ביפיה, כמו שנאמר 'ויראו אותה שרי פרעה, ועוד יסכה לשון נסיכות, כמו שרה לשון שרה'".
גם כאן יש להקביל את שלשת פירושי רש"י כנגד עולמות ב"ע: רוח הקדש לצפות במה שמכוסה שייכת לבריאה,

הפירוש הראשון, המדגיש את ה"צניעות שבשניהם", הוא בסוד עולם הבריאה, שהוא (יחסית לעולמות שתחתיו) "עלמא דאתכסאי", עולם של כיסוי והצנעה. כך כתוב "[יוצר אור] ובורא חשך" – עולם הבריאה הוא עולם החשך העליון, החשך דקדושה, המצניע ומכסה את כל אשר בו.

אמנם, בעוד שבעולם האצילות קיימת צניעות עצמית (ועל כן הוא ה"עלמא דאתכסאי" האמיתי, ולא רק באופן יחסי), משום שהכל שם ב"בטול במציאות" גמור – ומה שאין לו מציאות, ודאי שאיננו יכול להתגלות ולהתבלט לעין – הרי שבעולם הבריאה קיימת כבר "אפשריות המציאות", שם כל מה שנעלם אפשר לו להתגלות, וכך "על ידי מעשה" מתגלה שרה מהעלמה שבעולם הבריאה"⁴.

עולם היצירה – יפי קים במין

הפירוש השני, לפיו החידוש הוא בכך שיפיה של שרה משתמר על אף תלאות הדרך, שייך לעולם היצירה. "מנהג העולם שעל ידי טורח הדרך אדם מתבזה" הוא על דרך המובא

¹ ישעיה מה, ז.

יא ומכאן גם התירוץ הפנימי והאמיתי ביותר לשאלה עמה מתמודדים רבים ממפרשי רש"י והמדורש בנוגע לפירוש כי קודם לכן לא הכיר אברהם ביפיה של שרה – כיצד עבר אברהם אבינו, אשר קיים את כל התורה כולה, על הוראת חז"ל ש"אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו, ורחמנא אמר 'ואהבת לרעך כמוך" (קידושין מא, א). המפרשים מסבירים כי קודם לכן בדק אברהם רק כי אין בשרה מום, אך לא הסתכל ביפיה, או שקודם הביט רק בפניה ואילו כעת נתגלה שוקה (המעורר את היצר) וכיו"ב. אמנם, אליבא דאמת אין כלל קושיא, כי דין זה אמור רק במי אשר עלול להתקיים בו "שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו", מה שאין כן בנשמה דאצילות, שהדברים הללו אינם תופסים אצלה מקום כלל – ומה שנסתר לפני הנישואין, אין מציאות שיתגלה אחריהם (שלא כבעולם הבריאה, כאמור בפנים) – וכנודע מצדיקים רבים בזה. וראה עוד לקמן הערה יב.

עולם העשיה – ירידה לבין הקליפות

הפירוש השלישי, לפיו אין חידוש בעצם ראית היפי (שהרי "ידעתי זה ימים רבים כי יפת מראה את"), אלא רק "הנה נא הגיעה השעה שיש לדאוג על יפיך", שייך לעולם העשיה. בעולם העשיה יש "חרון אף" – בסוד הפסוק "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו"¹, כנודע – שהרי "רובו רע"² ו"הרשעים גוברים בו"³, וכאשר יורדים לעולם כזה של "אנשים שחורים ומכוערים" יש מקום לחששות מעשיים מפני חמדתם ומפני תקיפותם להרוג עבורה (וכתב האבן-עזרא כי השחרות במצרים היא בגלל שינוי האויר, ויש לומר כי חמימות האויר המשחירה גורמת גם לחמימות ותוקף של תאוה וכעס באנשים השחורים והמכוערים שבמצרים).

עולם האצילות – ידיעה קבועה ונצחית

הצד השווה בשלושת פירושי של רש"י הוא ההתייחסות למלה "נא"⁴ – היתרה בפסוק – ופירושה במובן של "עכשיו"⁵ (וכתרגום אונקלוס: "כען"⁶, וכפירוש ראב"ע:

יח ויש שפרשו (פירושי הלבוש תורה תמימה) כי עיקר משמעות ה"עכשיו" היא מהמלה "הנה" (ועל דרך "הנה טוב מאד", אשר בא כ'הפתחה' וחינוש על רקע עולמות שעל בריאתם אמר ה' "דין לא הניין לה", וכמפורש במדרש) – אלא שהעיקר הוא כדעה הראשונה, כמפורש בפנים. רמז: **הנה נא** – שתי מילות החידוש בפסוק – עולות **פלא**, שהוא "חידוש דלא הוה" עד כה, לרמז על החידוש הפלאי ביפיה של שרה, וכנ"ל. הביטוי "**הנה נא**" – ביטוי החוזר **הוי** פעמים בתנ"ך, כאשר פסוקו הוא ההופעה הראשונה שלו – הוא דוגמה יפה לצמד מילים בתנ"ך בו המלה השניה יוצאת מהאות השניה של המילה הראשונה, כמבואר בכ"ד.

יט ובדרך מליצה: לפי זה שרש המלה 'נאו' באנגלית הוא במלה "נא" בלשון הקדש (ואם מתבוננים ב'חן' של הביטוי "הנה נא", כאשר קוראים אותו משני הצדדים – "**הנה נא הנה**" – עולה הכל 2 פעמים **נאו**).

כ ויש לשים לב כי אונקלוס תרגם כך גם על המלה "נא" בהמשך – "אמרי נא אחתי את" – אך אין הדבר מוכרח, ושם ניתן לפרש זאת גם במשמעות הבקשה שיש במלה נא (וכתרגום יונתן שם: "בבעו", ועל דרך הפסוק אותו מביא רש"י – "הנה נא אדני סורו נא" – בו נראה כי ה"נא" הראשון הוא במשמעות של כעת והשני במשמעות של בקשה (וברבינו בחיי פירש כי גם ה"נא" הראשון בפסוקו הוא "לשון פיוסין"). ויש לומר כי ראוי שבכל בקשה יחברו יחד שתי המשמעויות, ועל כן אנו כופלים בהלל את הבקשות "אנא הוי הושיעה נא" ו"אנא הוי הצליחה נא" – אנו מבקשים שהתשועה תבוא מיד. רמז בכך: **ב** פעמים **נא** עולה **אמונה**, ללמד כי על אף ש"המאמין לא יחיש" (ו"אם יתמהמה חכה לו, בא יבא לא יאחר"), בכל זאת חפץ הוא שאמונתו תתקיים מיד – "אני מאמין... ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא".

ואכן, גם היכן שתרגם אונקלוס את "נא" כבקשה, כפי שהוא בפסוק "הנה נא אדני סורו נא", הוא מתרגם זאת "בבעו כען" – בקשה מיידית – וכן ברוב המקומות שתרגם "נא" כבקשה (ורק בבראשית לג, י ובבמדבר יב, יג תרגם "בבעו" לבד, אלא ששם מופיעה בסמיכות ממש המלה "נא" במשמעות של "כען": "אל נא אם נא מצאתי חן", המתורגם "בבעו אם כען אשכחית רחמיך", ו"אל נא רפא נא לה", המתורגם "אלהא בבעו אסי כען יתה"). ובדרך רמז: ראשי התיבות של "בבעו כען" הם **בן** – בסוד "ואני אבטח בך" (בבטחון בקיום הבקשה במציאות באופן מיידי, בטוב הנראה והנגלה) – ושתי התיבות ביחד עולות י פעמים **בן**. אם כן, היחס בין ראשי התיבות לשאר המלים הוא בסוד **אט דפראנץ אטב"ח** (אותיות "**אבטח** [בך]" –) סוד כתר מלכות בכתבי הארז"ל – המשכה מהכתר אל המלכות דרך **כב** אותיות התורה, וד"ל.

עלמא דאתכסייא (שרש הנבואה בכלל הוא בבינה, המקנת בבריאה); "שהכל סוכין ביפיה" שייכת לפי הצורה-היצירה (ולתפארת, עיקר ד"א, המקנן ביצירה); נסיכות-שררה היא על עולם העשיה (ושייכת למלכות, המקנת בעשיה).

אם כן, היפי בו "הכל סוכין" הוא היפי של עולם היצירה, שאין הדרך פוגעת בו (כאשר "הכל" רומז לעולם היצירה, עולם הכללי-מיני, כמבואר בפנים, וכידוע שאבי"ע מקבילים לאין-יש-כלל-פרט). פירוש זה גם מתאים למובא כאן בפנים שאברהם הכיר זה מכבר את יפיה של שרה, שהרי ודאי ידע שנקרא יסכה מפני שהכל סוכין ביפיה (**מצרים** – מהם מביא רש"י "שהכל סוכין ביפיה" – בגימטריא ד פעמים **יסכה**, **יסכה** ב"רצוא ושוב").

ורמזים: **יסכה** עולה ה פעמים **חווה** וכאשר מצרפים ל-**יסכה** גם יסכה במילוי ובמילוי המילוי ובמספר קדמי (ארבע מדרגות, כנגד כחב"ד) מקבילים ה פעמים **חווה** ברבוע, דהיינו **חווה** פעמים **יסכה** (ואף שאמרו חז"ל ש"שרה בפני חווה כקוף בפני אדם", שרה ביפיה תקנה את חווה).

שלושת פירושי רש"י – **רוח הקדש**, **יפי**, **שררה** – עולים ו פעמים (דהיינו צירופי) **רחל**, שהיתה "יפת תאר ויפת מראה" (ולכן כאשר ראה אותה יעקב אבינו, הבחיר שבאבות, הוא התאהב בה ממבט ראשון, ומכאן נלמד שניתן לפרש כך גם ביחס ל**אברהם** אבינו, סוד **ראה-בם** – ראית סוד **מב** שבפראץ אמת, שרשה של שרה, וכרמז גם בכך ש-**מב** ועוד **שרה** עולה "**שמע בקלה**", וד"ל).

טו ישעיה מג, ז.

טז ע"ח שער מז פרק ד.

יז תניא פ"ו ופכ"ד.

והנה, כאן מתגלה תופעה ידועה: מעבר למובן הפירוד וההפסק בין העולמות העליונים לעולם העשיה שיש בביטוי "אף עשיתיו" ("אף" הפסיק הענין²²) – פירוד המלמד גם על חרון האף בעולם העשיה, כנ"ל – למדו בחסידות²³ כי ב"אף" יש גם מובן של ריבוי, והוא בא לרבות את גילוי האצילות המאיר דווקא בעולם העשיה²⁴ ("ואף" רומז כי אצילות פה, כפתגם המגיד ממעזריטש "אצילות איז אויך דא"). וכך, הפירוש של עולם האצילות – כי ב"הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" הביע אברהם את הכרתו הקבועה ביפיה של שרה²⁵ – יכול להתאים רק לפירושו השלישי של רש"י, כי אכן אברהם ידע תמיד על יפיה של שרה, ובכך לא התחדש מאומה (וה"נא" במשמעות של "עכשיו", על פי רש"י בפירוש זה, היינו רק חידוש מדאיג ברקע ליפי זה).

יחוד יראה-נורא

והנה, מורנו הבעל שם טוב²⁶ מייסד על המילה "נא", המיותרת לכאורה בפסוק, את לימוד העלאת הניצוצות על ידי אברהם אבינו, כאשר הוא יורד – ירידה צורך עליה והעלאה – לתוך העולמות התחתונים. הוא כותב כי עצם

בפירושים השייכים לעולמות ב"ע – לעלות חזרה אל מקומו שבאצילות, ואף להעלות את הניצוצות הקדושים מן העולמות התחתונים, כדלקמן בפנים.

כג ראה לקו"ת נשא כג, ד.

כד לקו"ת בלק סז, ב.

כה וראה תניא אגה"ק כ.

כו וראוי להביא את דברי הפנים יפות, כי עיקר ידיעת אברהם על יפי שרה היתה **דווקא** מן העבר – לפני שהתחתנו (כאשר הסתכל בה, לבל יעבור על מאמר חז"ל שאסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה, וראה לעיל הערה ה) – משום שידעתו אז היא אובייקטיבית, מה שאין לאחר הנישואין שוב אין לו ידיעה אמיתית וברורה, אלא רק ידיעה סובייקטיבית, שהרי "חן אשה על בעלה" (סוטה מז, א). המשכיות ידיעתו של אברהם כי אין הוא משודד ומוטעה בראותו את יפיה של שרה באה רק מכח ה"רשימו" של הידיעה שלפני הנישואין.

כז בכל הבא לקמן ראה בעש"ט עה"ת – ומפרשו – על הפסוק.

"ומלת 'נא' כמו 'עתה'"). פירוש זה מתאים לשלשת העולמות התחתונים, שהם עולמות נבראים ומחודשים. בעולמות אלו "אלקות בהתחדשות", כפי שיפיה של שרה נתפס כאן כחידוש ותגלית בעיני אברהם (או בעיני המציאות הסובבת, כפירוש השלישי).

אמנם, הרמב"ן והרד"ק לא פירשו כך את המלה "נא" בפסוק (ולשיטתם "אין צורך לכל הדברים האלה, שאין מלת 'נא' מורה על דבר שיתחדש בעת ההיא בלבד, אבל על כל דבר הווה ועומד יאמרו כן, כי הוא רומז על הענין לומר שהוא עתה ככה... מאז ועד עתה"²⁷), וממילא נתפרש להם הפסוק כי אברהם אומר כי מאז ומעולם ידע על יפיה. פירוש זה, בו היפי הוא בפשיטות – ולא בהתחדשות – שייך לעולם האצילות, בו "אלקות בפשיטות". וכן, בעוד בפירושי רש"י מדובר בחידוש של מאורע – בהשתלשלות ענינים בגדר של "עצם והתפשטות", כפי שהוא בעולמות התחתונים – הרי שלפירוש זה מדובר בגילוי ההעלם של מה שהיה ידוע עד כה, כפי שהוא בעולם האצילות שכל כולו איננו אלא גילוי ההעלם²⁸.

כא רמב"ן עה"ת במקום.

כב ולכאורה יש מקום להקשות – בהערה הנבחרת כי אצל נשמה דאצילות אברהם אין כלל צורך בראית אשתו בטרם נישואין, ויפיה (או אי-יפיה) של שרה איננו תופס אצלו מקום, ואילו כאן מפורש כי עולם האצילות היינו גילוי יפיה של שרה בקביעות ובפשיטות. אכן, מכאן מובן כי טעות גמורה היא לחשוב שאצל נשמה דאצילות אין כל זיקה לאשתו, וחוסר ההכרה וההתפעלות מיפיה טרם הנישואין ולאחריהם נובע מחוסר אכפתיות. ההיפך הוא הנכון! אברהם כל כך קשור לשרה, ויפיה החיצוני והפנימי הוא עובדה פשוטה ומוחלטת אצלו, עד שאין בכך מצדו כל התפעלות והתחדשות – כמו שאין האדם מתפעל מעצמו. יתר על כן, מפורש בזהר כי כל חו של אברהם לרדת למצרים ולעלות ממנה הוא דווקא בזכות שרה אשתו ומכחה. על כן חושש אברהם לעצמו מפגיעת מצרים, אך איננו חושש כלל שמא תפגע שרה, כי הוא יודע שהיא נשארת אחוזה בשרשה העליון ואיננה נפגעת מהירידה בעולמות. בזכות התקשרותו העצמית של אברהם לשרה, והאחיזה המוחלטת שלו ביפיה ושלמותה, הוא מסוגל – גם כאשר הוא יורד בעולמות, ונופל ממדרגתו כ"נשמה דאצילות" (שאזי הוא מתפעל מיפיה וכו', כפי שנתבאר

- אשר במצרים נדרש ה' להציל את ישראל קודם לה, כשהיו ישראל ב-**מט** שערי טומאה, כי לפני מתן תורה לא היו מסוגלים לעלות חזרה מעומק זה של הקליפה - אך לאחר מתן תורה גם מי ששקע בשער ה-**ג** יכול לעלות ממנו, וכך נראה כאן כי אברהם מסוגל להעלות גם את הניצוצות שנפלו **ג** מדרגות ממקור חיותם, באשר עבורו אף הרהור דק מן הדק על יפיה של אשתו כבר נחשב כנפילת הניצוץ עד לדיוטא התחתונה (ביתר), וה-**א** רומזת למקור החיות, "אלופו של עולם". המלה **נא** רומזת להעלאת הניצוץ שנפל **ג** מדרגות עד לשרשו ומקורו ב-**א** הראשונה, במדרגה העליונה.

דרך העלאת הניצוצות, כפי שמלמד מורנו הבעל שם טוב, היא בסוד יחוד יראה-נורא⁷: ראשית על האדם הנתקל במציאות נמוכה לדעת כי ניצוץ השכינה טמון בה, ולהחדר חרדה גדולה על כך שניצוץ השכינה נפל למקום הטינופת (כאשר חרדה זו מלווה גם בהכנעה עמוקה, מתוך החשש שמא ואולי האדם עצמו הוא שהפיל את השכינה למקומה התחתון הזה, ובמחשבתו הזרה הוא שמכניס את ראש המלך לבית כסא מלא צואה⁸ - בעל כרחו כ"מלך אסור ברהטים"⁹ - ואף כאשר אמורים הדברים בצדיק, העוסק בהעלאת ניצוצות, הרי כל נפילת השכינה היא בסוד "שבע יפול צדיק [נפילת שבע המדות, לשבעה סוגי מחשבות ותאוות זרות]"¹⁰, ועל כן גם הצדיק יכול להאשים עצמו בנפילה זו). ההכנעה והיראה יוצרים הבדלה בין הניצוץ הקדוש והנורא לסביבתו - "יתפרדו

העובדה שלצדיק באה מחשבה זרה - מחשבת זנות, או עבודה זרה - שאיננה שייכת לו כלל וכלל מעידה לצדיק על סכנה מתקרבת, על נפילה אל בין הקליפות המאיימות לבלעו. וכך, כאשר פתאום ידע אברהם כי אשתו יפת מראה - והתעורר בכך במחשבת יצר הרע¹¹ (אשר וודאי כי אין מקורה בו עצמו או בשרה אשתו הצדקת, כפי שיתכן באנשים אחרים) - חש בסכנה הנשקפת לו מן הקליפות שבמצרים: "והרגו אתי ואתך יחיו" (ובכך מקשרים דברי מורנו הבעש"ט את הפירוש הראשון והשלישי של רש"י - הכרת יפיה של שרה היא ההתראה עבור אברהם שהוא נופל אל בין הקליפות, וכי סכנתן מאיימת עליו; ראשית הנפילה לעולם הבריאה כבר מסמנת לאברהם את סופה ונחשבת עבורו כנפילה לשפל המדרגה). הדרך לקדם את פני הסכנה היא לזהות את הניצוץ הטמון במחשבה הזרה¹² ולהעלותה לשרשה, ובכך להמתיק את הדין.

לעבודה זו רומזת המלה "**נא**": ה-**ג** רומזת לירידת (ניצוץ) השכינה מטה מטה **ג** מדרגות משרשה (כשקיעה בשער ה-**ג** של הטומאה

כח וכפי דיוקן של המהר"ל בגור אריה על רש"י (בפסוקנו) כי אף שהכיר אברהם עוד קודם ביפיה של שרה, החידוש הוא ב"ידעתי" - שהיינו ידיעה שיש בה התעוררות היצר, ולא ידיעה שכלית גרידא (ויש לומר כי הוא מכונן לומר כי כל ידיעה היא משרש עץ הדעת טוב ורע). כך, עיקר חטאות נעורים באים רק לאחר גיל בר המצוה - לאחר שהנער מקבל דעת - ואזי "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו" (קודם לכן היה בנער רק יצר הרע, ובגיל מצוות בא והצטרף יצר הטוב, אלא שאז דווקא - כאשר זוכה הנער ל"דעת טוב ורע" - גם היצר הרע 'קופץ' מדרגה' לדעת בידיעה מוחשית ומעוררת את הרע).

כט וכמה מדרגות בניצוץ האמור: ניתן לזהות ביפי החיצוני עצמו - ממנו מתעוררת המחשבה - את הניצוץ הקדוש, וכאן לזהות ביפיה החיצוני של שרה את השרש העליון של יפי זה (בהיפוך מירידת היפי בעולמות, שנתבאר לעיל, ניתן להעלות את היפי הנראה בעולם העשיה מעלה מעלה - עד עולם האצילות). עוד ניתן לזהות את הניצוץ הטמון בתוך החמדה אל היפי הזה - ובפרט ניתן לומר כי העובדה שדווקא אנשים שחורים ומכוערים נמשכים ליפי נשגב (ואף יפי רוחני-אלקי כשל שרה אמנו) מעידה על הניצוץ הטמון בתוכם, בתוך הקליפות ממש, היוצר בהם זיקה לקדושה.

ל כש"ט ח"א צ-ד.

לא עיין תניא פרקים כד ו-מה.

לב שה"ש ז, ו.

לג משלי כד, טז.

להופעת היחוד העליון הממתיק את המציאות. כך מבואר כי יחוד **יראה-נורא** רמוז בשם **אהוה** במילוי המילוי – **אלף למד פא הי יוד ואו אלף ואו הי יוד** – השם הקדוש השייך לספירת הדעת (והוא שם **הטוב**, השייך למורנו הבעל שם **טוב**). העלאת הניצוצות עצמה מתחילה מן הכח לעלות מדעת תחתון – שיש בה גם מובן של דעת שלילית ויצרית – לדעת עליון. כך מעלה אברהם את ידיעתו מידיעה סוערת של איש את אשתו, השייכת לדעת תחתון, לידיעה הטבעית והשקטה של אח את אחותו, שבסוד דעת עליון – וזהו עומק בקשתו "אמרי נא אחתי את" – וכאשר מתעלה הדעת, ניתן להעלות את הניצוצות הקדושים ולייחד את השכינה עם שרשה ומקורה, "אלופו של עולם".

כל פועלי און¹⁷ – ומשחררים אותו לעלות חזרה למקומו העליון. וכאשר עולה הניצוץ ומשתחרר מסביבתו נוצר יחוד (בין ה"יראה" האנושית, של העובד, לבין גילוי ה"נורא" העליון, השמימי, שהיה טמון ב"מקום הזה" והפך אותו ל"בית אלהים" ו"שער השמים"¹⁸) – והמתקה גמורה מתחוללת בכל המציאות שהיתה עד כה נפולה, קשה ומאיימת.

זו עבודתו של אברהם באמרו "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" – מתוך הידיעה השלילית אודות יפיה של שרה, שהיא בגדר מחשבה זרה, חודרת דעתו האיתנה של אברהם להתייחד (וכח היחוד הוא פנימיות הדעת) עם ניצוץ השכינה השבוי כאן, להעלות את השכינה להתייחד עם מקורה העליון, ולזכות

לד תהלים צב, י.
לה בראשית כח, יז.

ניגון | ח"י אלול תשע"ח | 404

Musical score for 'ניגון | ח"י אלול תשע"ח | 404'. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It consists of three staves. The first staff contains the first four measures. The second staff starts at measure 4 and includes a first ending bracket over measures 7 and 8. The third staff starts at measure 8 and includes a second ending bracket over measures 9 and 10, which concludes with a double bar line.

ניגון | ח"י אלול תשע"ח | 408

Musical score for 'ניגון | ח"י אלול תשע"ח | 408'. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It consists of four staves. The first staff begins with the word 'לאט' (Alto) above the first measure. The second staff starts at measure 4. The third staff starts at measure 8. The fourth staff starts at measure 12 and concludes with a double bar line.

ביניהם; לא זכו - אש אוכלתם". מה הוא דורש? הוא דורש את שתי המלים איש-אשה. בכל מלה יש **אש**, אבל באיש, חוץ מאותיות **אש**, יש גם **אש**, יש גם **י** ובאשה, חוץ מאותיות **אש**, יש גם **ה**. אם האיש והאשה זוכים הם מגלים את ה-י של האיש וה-ה של האשה, ושתי האותיות מתחברות יחד ויוצרות שם קדוש של הקב"ה, שם **י-ה**. שם **י-ה** שורה ביניהם, ועליו נאמר "איש ואשה זכו שכינה ביניהם".

אבל אם ח"ו האיש והאשה לא זוכים הם לא מגלים את ה-י וה-ה, לא מגלים את נוכחות הקב"ה בתוכנו, ומה נשאר? **אש ואש**, ואז כתוב ש"אש אוכלתם", האש מכלה את הבית במקום לבנות את הבית. מהי האש? אש יכולה להיות כעס, המדה הכי גרועה בתוך הבית היא כעס, אש של כעס. אש יכולה להיות גם תאוה, תשוקות זרות - חיפוש, דחף, **להנאה** העצמית של ה'**אני**', אש של תאוה.

לעומת זאת, יש גם אש של קדושה. כתוב שהתורה ניתנה לנו "אש שחורה על גבי אש לבנה". ההתקשרות ל"אש שחורה", שהיא האותיות הכתובות של התורה, מצילה את האדם מהאש של הכעס. ההתקשרות ל"אש לבנה" של התורה - ללובן, שהוא הרקע, שמסמל את אור אין סוף - מצילה מאש התאוה השלילית ומעלה את כל התאוות, כך שכל התאוה תהיה תאוה לה', תאוה להתאחד עם ה', בתוך הבית שבונים האיש והאשה ביחד. על תאוה זו נאמר "תאות צדיקים [מיעוט רבים שנים, האיש והאשה] אך טוב". זהו הפירוש של "איש ואשה, זכו - שכינה ביניהם; לא זכו - אש אוכלתן", כאשר את האש גופא צריך להפוך מאש זרה לאש קדש.

"מצא אשה" או "מוצא אני"?

בארץ ישראל היו שואלים את החתן תחת החופה "מצא' או 'מוצא'?" פסוק אחד אומר "מצא אשה מצא טוב" ופסוק אחד אומר "ומוצא אני מר ממות את האשה". מה פשר השאלה? האם לועגים לרש, חס ושלום, ואומרים לחתן - 'או שהאשה שלך טובה או שהיא מר ממות'? לא! אומרים לחתן - 'הכל תלוי בך!'. באופן בו תבנה את הבית שלך, בדרך בה תתיחס לאשה שלך, תלוי אם תמצא טוב בחיים - והטוב הוא האשה - או שתמצא, חלילה, "מר ממות".

מה כאן מלת המפתח, המבחינה בין ה"טוב" לבין ה"מר ממות"? המלה "אני". בפסוק השני, השלילי, כתוב "ומוצא אני מר ממות". בפסוק הראשון כתוב "מצא אשה", אין מלה באמצע, אין עוד משהו בין פעולת המציאה לבין האשה עצמה, אבל ברע כתוב "ומוצא אני". אם האדם מחפש את עצמו, רוצה למצוא את ה'**אני**' שלו - את ההנאה של עצמו (**הנאה** בגימטריא **אני**), את הסיפוק האישי של עצמו - בסוף עלול לצאת "מר ממות את האשה". אבל כאשר אדם מתחתן, נושא אשה - 'נושא' פירושו 'מרים', הוא רוצה להרים-לרומם את האשה, וכך שניהם מתנשאים-מתרוממים ביחד - עליו נאמר "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה' הטוב". שנזכה כולנו להקים בית נאמן בישראל, עם דור ישרים יבורך, עם אשה טובה ובעל טוב, עם ילדים טובים, שהכל יהיה טוב.

השראת שכינה ואש קדש

התנא הגדול רבי עקיבא לימד אותנו כלל גדול לגבי נישואין: "איש ואשה, זכו - שכינה

טעם מצוה לך לך – מילה

עליה שלש עשרה בריתות". ברית היא קשר אהבה עצמי, שלמעלה מטעם ודעת, על דרך דוד ויהונתן שכורתים ברית באהבתם (משל לכל ישראל, **דוד ויהונתן = ישראל**) – קשור לספירת הכתר (שמעל החכמה, מעל טעם ודעת), סוד **כריתת** ברית (וכנגדו עונש **כרת** למי שמפר את הברית). וכתב החינוך "משרשי מצוה זו, לפי שרצה השם יתברך לקבוע בעם אשר הבדיל להיות נקרא על שמו אות קבוע בגופם, להבדילם משאר העמים בצורת גופם, כמו שהם מובדלים מהם בצורת נפשותם, אשר מוצאם ומובאם איננו שוה" דהיינו שהאות הוא ההבדלה בין ישראל לאומות העולם, כמו שמפורש במשנה שם שכל הגוים נקראים ערלים וכל ישראל נקראים מולים.

אות הוא גם לשון מופת (כמו "אותות ומופתים"), והיינו שעל ידי הברית מתעלה מעל הטבע, כמובא שבעלי החיים פוחדים מהצדיק שומר הברית, "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" – "אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה" (דהיינו שהחיה פוחדת רק מהצדיק שצלם אלהים נמצא בו בשלמותו). מצוה נוספת שנקראה אות היא התפילין, ועליה נאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" אלו תפילין שבראש" – התפילין מטילים פחד על בני האדם והמילה על כל החי.

עוד כתב החינוך "כי ידוע למבינים שתשלוש צורת האדם בהסיר ממנו אותה

"ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמו אתה וזרעך אחריך לדורותם. זאת בריתי אשר תשמו ביני וביניכם ובין זרעך אחריך המול לכם כל זכר. ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם. וכן שמונת ימים ימול לכם כל זכר לדתיכם יליד בית ומקנת כסף מפל בן נכר אשר לא מזרעך הוא. המול ימול יליד ביתך ומקנת כסף והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם. וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר".^א המצוה נכפלה בפרשת תזריע "וביום השמיני ימול בשר ערלתו".^ב

הרמב"ם^ג מונה את מצות מילה מהפסוק "המול לכם כל זכר". אמנם ידועים דברי הרמב"ם בפירוש המשנה^ד "אין אנו מלים בגלל שאברהם מל את עצמו ואנשי ביתו, אלא מפני שה' צונו על ידי משה להמול כמו שמל אברהם עליו השלום" – ומכל מקום ברית המילה היא הברית של אברהם אבינו, כמו שמברכים "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו", וכלשון חז"ל "המפר בריתו של אברהם אבינו"^ה ועוד.

מטעמי המצוה

מפורש בתורה שהמילה היא ברית ואות, "לאות ברית", ובמשנה "גדולה מילה שנכרתו

א עריכה: יוסי פלאי
בראשית יז, ט-ד.

ב ויקרא יב, ג.

ג ספר המצוות מ"ע רטו. ורמז: רטו משלים את מילה ל-300 = בן אברהם = אברהם בכל = פחד יצחק = רוח אלהים = ריח ניחוח = יורה דעה וכו'.

ד חולין פ"ז מ"ו.

ה אבות פ"ג מי"א.

ו נדרים פ"ג מי"א.

ז שבת קנא, ב.

ח כמבואר בתניא פכ"ד.

ט דברים כח, י.

י ברכות ו, א.

"פרו ורבו" עד כאן, ורק כאשר ניתנה מצות המילה אז הוליד אברהם משרה, כמו שנאמר לפני הציווי על המילה "ואתנה בריתי ביני ובינך וארבה אותך במאד מאד... והפריתי אותך במאד מאד" – "פרו ורבו" עד אין סוף, גילוי כח האין סוף בהולדה בזכות ברית המילה – הכל כדי שהולדת יצחק תהיה בקדושה, תכלית מצות "פרו ורבו". לאחר שאברהם נימול אזי ביאתו אל שרה היא בתכלית הקדושה, עד שהביאה עצמה נקראת צחוק, ומזה נולד יצחק אבינו שעליו נאמר "והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו"^{טו} – "אשר קידש ידיד מבטן"^{טז}.

והנה אברהם הוא איש החסד, "חסד לאברהם"^{טז}, ומה שהברית נקראת על שמו מלמד שתכלית המצוה היא להמשיך את טיפת החסדים בברית, ולהוליד ממנה יהודי גומל חסדים ("שלשה סימנים יש באומה זו, רחמנים [כיעקב] בישנים [כיצחק] וגומלי חסדים [כאברהם]"^{טז}). בתחילה החסד הוא אור, "אברהם התחיל להאיר"^{טז}, אבל בהמשך אור החסד 'מתעבה' והופך לטיפה הזרעית. הקשר של מילה לאור רמוז בכך שמילה היא ביום ולא בלילה, "בעצם היום הזה נמול אברהם", "ויקרא אלהים לאור יום" (וברמז: ההופעה הראשונה של אור בתורה היא "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", פסוק המורכב כולו משבע אותיות **אור מילה** כמבואר במ"א).

הברית היא מצות האבות וקשורה במיוחד לאברהם (כנ"ל) וליצחק (הראשון שנימול לשמונה), וכן ליוסף שומר הברית (המשלים את יעקב, שנולד מהול, "גופא ובריתא חשבנין

ערלה שהיא תוספת בו", ומוסיף שהקב"ה רצה שהשלמה זו תהיה בידי האדם דוקא. ובדרך העבודה, יש באדם "סרח העודף" ועליו להסירו כדי לגלות את צורתו האמתית. הסרח העודף הוא ה'בליטות' בעבודת ה', וצריך להיות "והצנע לכת עם אלהיך"^{טז} ללא בליטות. ידוע^{טז} שרבי זושא דרש את ראשי התבות של **תשובה**, והאות ה היא "הצנע לכת" – זו האות ה שנוספה לאברהם אבינו יחד עם הציווי על המילה שהיא במקום המוצנע באדם.

פרו ורבו ומילה

מילה היא המצוה השניה בתרי"ג בסדר התורה, לאחר "פרו ורבו". יש קשר עצמי בין שתי המצוות ששתיהן מתקיימות באותו אבר (במיוחד לדעה שעיקר מצות פ"ו היא מעשה הביאה ולא הווית הבנים, כמו שהתבאר במקומו). "פרו ורבו" היינו להוליד בן (ובת), להוסיף "צלם אלהים" בעולם, ומצות מילה היינו להשלים את צורת הצלם (וגם בת "כמאן דמהילא דמיא"^{טז}). השלמת הצלם היא עבודת האדם, ורמוזה בסיום מעשה בראשית (**בראשית** אותיות **ברית אש**) "אשר ברא אלהים לעשות", לעשות היינו לתקן.

במצות "פרו ורבו" הוסבר שהיא בחינת "דרך ארץ קדמה לתורה", אמנם המילה היא המצוה הראשונה בבחינת תורה ממש. תורה לשון הוראה, ציווי על מעשה בפועל, וכן המילה היא מצוה מעשית (שאין בה הנאה כלל אלא "צערא דינוקא"^{טז}, שהרי "מצוות לאו להנות ניתנו"^{טז}).

אברהם אבינו ושרה אמנו לא קיימו בפועל

טז בראשית טו, ח.

יז שבת קלז, ב. לפי רש"י שם היינו יצחק ולפי ר"ת היינו אברהם.

יח מיכה ז, כ.

יט יבמות עט, א.

כ שמות רבה טו, כ.

יא מיכה ו, ח.

יב לוח היום יום ג תשרי.

יג עבודה זרה כז, א.

יד כתובות ח, א.

טו ראש השנה כח, א.

במשמעות דבור מופיע פעם אחת בתורה, "מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה"¹⁰, שנאמר לאחר מילת יצחק, ללמד שתכלית המילה היא מלול.

וביתר ביאור, מורנו הבעל שם טוב¹¹ למד סוד ויסוד גדול: בין ה'חש' וה'מל' של 'חשמל' ישנו 'מל' נוסף, וביחד 'חש-מל-מל'. זהו סוד "הכנעה, הבדלה, המתקה", הסדר היסודי בכל תהליך של תיקון בעבודת ה': 'חש' הוא עבודת ההכנעה, בחינת שתיקה, זו ראשית העבודה מתוך הכרה במציאותי החסרה. ה'מל' הראשון הוא מלשון מילה, והוא הוא סוד ברית המילה, כריתת הערלה והסרתה, וזו עבודת ההבדלה בנפש, היכולת להתנתק מהנטיה הנמוכה של הנפש הבהמית ולזהות את הנפש האלקית הנבדלת, כדברי החינוך שהמילה מבדילה בין ישראל לאומות בגופם כמו שהם נבדלים בנפשותם. ולבסוף בא ה'מל' השני, מלשון מלול-דבור, זו עבודת ההמתקה בנפש, כאשר כל מציאותו נמתקת באור האלוהי. עיקר החידוש הוא דוקא בהוספת ה'מל' מלשון מילה, שרק אחריו ניתן להגיע להמתקה אמיתית, כמו שרק לאחר המילה יכל אברהם להוליד.

באופן פשוט, שתי בחינות 'מל' הללו נמצאות בשני החלקים של המילה, מילה ופריעה. המילה עצמה היינו חיתוך הערלה, 'מל' מלשון כריתה והבדלה. הפריעה היינו הפשלת הקרום הרך עד שתתגלה העטרה¹², "מל ולא פרע כאילו לא מל"¹³ – בחינת המתקה בזה שמתגלה העטרה שבה חתום "אות ברית קדש" וממנה יוצא "זרעא חיא וקימא", 'מל' מלשון דבור.

חד"¹⁴), והנה אברהם יצחק יוסף = ברית = אברהם יעקב יעקב.

שתי המצוות הראשונות יחד, פרו ורבו המול לכם כל זכר = דעת דעת. "פרו ורבו" הוא על ידי "והאדם ידע את חוה אשתו", והתכלית היא ההולדה שאחריה מתקיימת מצות מילה. יחסית, יש כאן עליה מ"דעת תחתון" ל"דעת עליון". פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו המול לכם כל זכר = 11 פעמים אור (הערך הממוצע של כל מלה), כנ"ל הקשר של מילה לאור.

המילה בסוד החשמל

יש קשר מובהק בין ברית המילה למושג "חשמל" במעשה מרכבה (בספר יחזקאל¹⁵). בגמרא¹⁶ מבואר שהמלה חשמל מתחלקת ל-חש מל – ופירושה "חיות אש ממללות" או "עתים חשות עתים ממללות", והנה גם השרש של מילה הוא מל¹⁷. בספרי הקבלה מובא שחשמל עולה אור פני אל, והיינו "יאר ה' פניו אליך ויחנך" גילוי הארת הפנים ב"ג מדות הרחמים של כתר עליון, כנגד י"ג בריתות שנכתרו על המילה.

כמו ש"מל" של חשמל מתפרש מלשון דבור, כך ברית המילה קשורה ללשון דבור. אבר הברית מקביל לפה בגוף האדם, מילה בגימטריא פה – מהפה יוצאות מלים אל הזולת ומהברית יוצא זרע אל הזולת, כמו שנאמר בספר יצירה ש"ברית הלשון" מכוונת כנגד "ברית המעור". וכן מילה (מלא) רומז למלה (חסר), "אין מלה בלשוני"¹⁸. השרש מל

כא ע"ח של"א פ"ג.

כב יחזקאל א, ד; כז.

כג חגיגה יג, ב.

כד השרש בן שלש אותיות הוא מול, ומכל מקום השרש הוא מל.

כה תהלים קלט, ד.

כו בראשית כא, ז.

כז כתר שם טוב כח.

כח הלכות מילה פ"ב ה"ב.

כט שבת קלז, ב.

ופרשת תזריע שבה חוזרת מצות מילה היא הפרשה ה-27, 3 בחזקת 3 – רמז לשלש הבחינות של חש-מל-מל.

חיוב כרת במילה ותשובה על כך

במילה יש חיוב כרת, אם לא מל עצמו כשהגדיל, ומלבד פסח אין עוד חיוב כרת בכל מצוות עשה. לדעת הרמב"ם²⁷, בכל יום שעובר עליו ולא מל עצמו נקרא שבטל מצות עשה "אבל אינו חייב כרת עד שימות והוא ערל במזיד". ואילו הראב"ד חולק וסובר "כל יום עומד באיסור כרת" (וכן דעת תוס'), אך כתב הכס"מ שגם לראב"ד אם בסוף מל עצמו נפטר למפרע מחיוב כרת, כעין "תשלומים". מכל מקום נמצא שזהו חיוב כרת שנגמר רק במות האדם (במיוחד לדעת הרמב"ם), והנה גם במצות "פרו ורבו" מבואר שהמצוה מסתיימת רק כאשר מת ויש לו בנים (כיון שאם מת זרעו בחייו לא קיים את המצוה, ובפרט לדעת המנ"ח שגדר המצוה הוא הווית הבנים) – וזהו קשר נוסף בין שתי המצוות הראשונות, וכך יתכן שברגע מותו מקיים האדם מ"ע אחת ומתחייב בכרת על השניה (שבמותו מסתלק מהגיון העולם ונעשה נושא הפכים).

ומדויק בלשון הרמב"ם שאם בסוף ימיו נאנס אינו חייב כרת, ואע"פ שנקרא מזיד ופושע במה שדחה, שהרי בכל יום שעובר בטל מ"ע (וא"כ אין זה דומה ל"אונס ביום אחרון" שנקרא אנוס בהלכות תפלה²⁷ שהרי שם לא היה פושע תחילה), מכל מקום חיוב הכרת הוא רק במזיד בסוף²⁷. אולם לדעת

למעשה יש במילה שלשה שלבים: מילה, פריעה ומציצה. לכן אפשר להקביל באופן אחר ולומר שאלו הם חש-מל-מל שבתוך ה'מל' המקורי. המילה עצמה היא כנגד הכנעה, חש, כיון שזו כריתת הערלה, בחינת אתכפיא, "סור מרע"²⁷ על ידי הכנעה; הפריעה היא הבדלה, כיון שבגילוי העטרה ע"י הפריעה מתגלה ההבדל העצמי של קדושת ישראל והבדלתם מן הגויים; והמציצה היא המתקה, פעולה של רפואה (כמפורש בהלכה), **רפואה** אותיות **אור פה = אור מילה** (כנ"ל בסוד הפסוק "ויאמר אלהים יהי אור וגו'"). ועוד, כללות מצות המילה היא להשריש מסירות נפש, ואילו המציצה באה לומר שגם בעבודה ללא מסירות נפש של היפך-החיים יעבוד את ה' עד מוצאי הנפש, שבוזה ממתיק כל הדינים²⁷, המתקה. עוד התבאר²⁷ שיש במצוה שני גדרים, פעולת המילה, המעשה, והתוצאה שיהיה מהול. ובנוסף, יש גדר שלילי, שלא יהיה ערל. הפעולה והתוצאה הם חש-מל, הכנעה והמתקה, וה'מל' הנוסף באמצע היינו שלילת הערלה, הבדלה.

כמה רמזים: "מל ולא פרע כאילו לא מל", **פרע** = ה"פ **מל**, וביחד = 420, סוד יחוד **יעקב רחל** (כמו שהוזכר במצות פרו ורבו). המלים האחרונות בפרשת לך לך הן "נמלו אתו", ובעלי המסורה נתנו סימן למספר פסוקי הפרשה **"נמלו** סימן", 126 פסוקים, מספר שהוא שלישי **חשמל**. ההופעה הקודמת של שרש **מל** (מתוך **יא** פעמים בפרשה) היא המלה **"נמול"** = **נמלו**, ושניהם יחד שני שלישי **חשמל**, רמז לשתי בחינות מל בתוך חשמל. לך לך היא הפרשה השלישית בתורה,

לג הלכות מילה פ"א ה"ב.

לד שו"ע או"ח קח, ח, עיי"ש.

לה כמ"ש המנחת חינוך כאן. וראה מנחת אברהם (שפירא) סימן ו שביאר בדעת הרמב"ם שיש 'שיעור' לחיוב כרת, והוא הצטרפות כל ימי חייו (משיגדל) במזיד, עיי"ש באריכות.

ל תהלים לד, טו.

לא ראה תניא אגה"ק יב.

לב הובא בטעם מצוה פרשת נצבים, לפי הרוגאטשובר.

ל טובה לעומת הפגם, כמבואר בתניא¹⁷ "כמשל חבל הנפסק וחוזר וקושרו שבמקום הקשר הוא כפול ומכופל". אמנם כשפגם בכמה כריתות החבל נוטה להקרע מחדש ועליו להתאמץ יותר (והוא כמו שהתבאר¹⁸ שתשובה שאינה גמורה אינה מספיקה למי שמכור לתאוה וכיו"ב). נמצא שיש תשובה שתועיל אצל האחד (שיש לו כרת אחד) ולא תועיל אצל השני (שיש לו הרבה כריתות), ודוק.

והנה האדם צריך להיות "כל ימיו בתשובה"¹⁹, "שוב יום אחד לפני מיתתך [ואינך יודע מתי תמות]"²⁰. התודעה הזו, שכל יום הוא 'יום המות' מודגשת כאן בדעת הרמב"ם שיום המות מחליט את הכרת וממילא צריך לשוב לפני מותו, ואינו יכול לומר שהוא אנוס ביום אחרון, כיון שעכשיו הוא היום האחרון והבחירה בידו לעשות תשובה. התשובה היא בחינת קרבן עולה, וכמו שעולה אחת מכפרת על כמה עשין כך בתשובה אחת מכפר על כל הימים שבטל בהם מ"ע זו. ואילו לדעת הראב"ד צריך כל יום לעשות תשובה חמורה, על כרת. בפנימיות, הדיון הזה נמצא דוקא במצות מילה מפני שסוד אבר הברית קשור לחיים ומות (אבר חי לעומת אבר מת).

הראב"ד גם אם נאנס בסוף חייב כרת, שהרי סוף סוף לא תקן.

ועוד נפק"מ במחלוקת זו לענין תשובה (כמ"ש המנ"ח). כיון שעל מצות עשה תשובה לבד מכפרת (וכן מצוה שיביא קרבן עולה) ועל מצוה שיש בה כרת תשובה תולה ויום הכיפורים ויסורים מכפרים, וא"כ לפי הרמב"ם אם בסוף ימיו נאנס ולא מל מכל מקום מתכפר בתשובה (שאינו חייב כרת כנ"ל) ולראב"ד אינו מתכפר בתשובה לבד. ואם מל לבסוף, היה מקום לומר שלראב"ד מ"מ תשובה אינה מכפרת על הזמן שבו היה ערל, שסוף סוף באותו זמן היה בחיוב כרת, אך המנ"ח נוטה לומר שבזה מועילה תשובה (וכן מסתבר לומר בכח דהיתרא דעדיף, "סוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הם נגאלים" אע"פ שהרבו לפשוט התשובה לבד מכפרת, עוד לפני יוה"כ וללא יסורים).

בכלל יש להבין בהקשר זה מה המשמעות של הרבה חיובי כריתות על האדם (במיוחד לראב"ד שמתחייב פעמים רבות על אותה עבירה כמניין הימים). אלא שכרת היינו **כריתות** חבל ההתקשרות של הנשמה, "יעקב חבל נחלתו"²¹, וככל שמרבה בעבירות כאלה ח"ו פוגם יותר את החבל. ומבואר שבתשובה קושר מחדש את החבל, ולכן צריך לכפול

17 אגה"ת פ"ט.
18 התועדות שמחת בית השואבה שנה זו.
19 שבת קנג, א.
20 אבות פ"ב מ"י.

21 דברים לב, ט.

סיפור חסידי רבי נחום מטשערנוביל

לבטלא לכל קליפין

שהיום יש אמצעים טכניים לזירוז לידה, לצדיק יש את האמצעים שלו – כח מיוחד להזריק (סוד זרקא סגול, ראשית טעמי המקרא) עצמה רוחנית של זירוז לידה. במקרה של האשה הזו, רבי נחום הרגיש שאין לו את הכח לכך. תוך כדי שרבי נחום מהרהר – וכמובן מצטער עד עמקי נשמתו, שכן זו מסירות הנפש שלו, אשה המקשה לילד – פתאום מישוהו רץ לתוך בית המדרש, היכן שרבי נחום נמצא, ובצהלה מבשר בשורה טובה, האשה ילדה בן בשעה טובה ומוצלחת, מזל טוב מזל טוב.

רבי נחום מצטרף לאיחולי המזל טוב, אבל בתוכו הוא מאד תמה – ברוח הקדש שלו הוא הרי ראה שזה מקרה בלתי אפשרי, מקרה אבוד (ידוע ש-**משיח** בגימטריא **מקרה אבוד**, צריך להוליד אותו). ולכן לא ברור איך האשה ילדה בשעה טובה ומוצלחת, יש כאן משהו מוזר. מיד רבי נחום מתחיל לחקור את המעשה, מה היתה המציאות, ושואל את האנשים מה בדיוק קרה עם האשה הזו.

הספור עצמו לא התרחש בטשערנוביל, אלא בכפר סמוך, והנכחים במקום ספרו לרבי שבאותו כפר ישנו גוי אחד זקן שנותן תרופות וסגולות בכל מיני מקרים. כשראו שמצבה של האשה ממש מסוכן, קראו לאותו גוי זקן, והוא נתן תרופה שמיד פעלה. כאשר ספרו זאת לרבי נחום הוא אמר שהוא מוכרח להכיר את הגוי הזה – 'גם לי יש סגולות, אבל הפעם הן לא פעלו, אני רוצה לפגוש את הגוי הזה ולדעת מיהו. מה מקור הכח שלו?'. ואכן, רבי נחום נסע לכפר והלך לפגוש את הגוי הזקן. הגוי קבל את רבי נחום בסבר פנים יפות, ורבי נחום שאל אותו למקור הכח שלו, היכן למד תרופות

רבי נחום מטשערנוביל (נודע על שם ספרו 'מאור עינים'), מייסד שושלת חסידות טשערנוביל, היה זקן תלמידי המגיד ממעזריטש ועוד הסתופף בצלו של הבעל שם טוב. על פי עדות הרבי מליובאוויטש, היה רבי נחום נכדו של רבי אדם בעל שם.

רבי נחום נהג כ'מגיד' והסתובב בין העיירות לעורר את העם בדרשות מוסר וחסידות. אחר פטירת רבו המגיד ממעזריטש, התקבצו סביב רבי נחום חסידים ואנשי מעשה והוא נהג באדמו"רות. חצרו נדדה בין מספר עיירות עד שהתקבעה בעיר טשערנוביל שבוהלין (היום אוקראינה). רבים מצדיקי דורו היו נוסעים אליו כחסידים לרבם.

מגדולי תלמידיו של רבי נחום היו ה'בת עין' – רבי אברהם דוב מאווריטש – ובנו רבי מרדכי מטשערנוביל. ספרו המפורסם, 'מאור עינים', ידוע בתור אחד ספרי היסוד של תנועת החסידות בכלל. מחצר טשערנוביל יצאו מספר חצרות חסידיות, מהם טאלנא, סקווער ורחמיסטריווקא.

רבי נחום נפטר בי"א מרחשון תקנ"ח ומנוחתו כבוד בעירו טשערנוביל.

מספרים על רבי נחום מטשערנוביל שהיה מאד רגיש לשני מצבים, ועליהם היה מוסר את הנפש, על פדיון שבויים (כמו רבים מתלמידי הבעל שם טוב) ועל אשה שמקשה לילד.

פעם אחת הגיעו לרבי נחום עם פתק ופדיון של אשה שיושבת על המשבר ומקשה לילד ונמצאת בסכנת נפשות – צריך להציל אותה. רבי נחום התבונן, לקח את הפדיון, וקרא את הפתק. רבי נחום הוא בעל רוח הקדש, וברוח הקדש שלו ראה שאין ביכלתו לעזור לאשה הזאת – אין לו כח לעזור ולזרז את הלידה. כמו

וסגולות שכאלה.

הגוי ענה לרבי ישירות שהוא נמצא בקשר עם כחות הטומאה, שדים ורוחות, ומהם למד את סגולות המקצוע שלו. כששמע זאת רבי נחום, אמר לגוי שגם הוא, הרבי בעצמו, רוצה ללמוד את המקצוע ובקש מהזקן שיקח אותו אל ה"מורים" שלו. שמע הגוי את הבקשה, והסכים. הרבי, ולהבדיל – הגוי הזקן, יוצאים יחד מהכפר והגוי מוליך את הרבי למקום מסוים על פני השדה, שם הם יושבים וממתינים. כעבור זמן מה, פתאום, מאיזה חור יוצא חתול עם שני זנבות. הרבי והזקן מסתכלים על החתול עם שני הזנבות כמה שניות, ופתאום רבי נחום שומע קול מהשמים שצועק ומצוה לו – תשתחוה לחתול! אז, באותו רגע ממש בו נשמע הקול, רבי נחום צועק "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" בכל כחו. מיד עם תום הצעקה של הרבי, החתול מתבטל כלא היה, וכל האיזור, שמלא רוחות ושדים וכחות של טומאה, מזדעזע.

רבי נחום לא רצה לפגוע בגוי הזקן – ואמר לו בא ונסתלק מכאן מהר, לפני שאכחיד את כל המציאות כאן, את כל הבקעה הזו.

יהודי טוב טוב, יהודי טוב רע

מהיכן זכינו לסיפור הנחמד הזה? סיפר אותו עוד צדיק מאד גדול באותו הדור, רבי ברוך ממעז'יבוז', נכדו של מורנו הבעל שם טוב, שגם היה חבר מאד טוב של רבי נחום. כשרבי ברוך היה מספר את הסיפור הזה, היה מסיים בכך ש"אם אני הייתי שם, הייתי עושה מהם אפר". כלומר, לא רק גורם שהחתול יעלם וכל האזור יזדעזע ואז עוזב, אלא הייתי עושה מהכל 'אש' (אפר באידיש). צריך לשאול, למה רבי נחום – שוודאי כחו גדול גם כמו רבי ברוך – לא עשה מהם אפר, אלא רק הסתפק בלזעזע אותם ואז אמר שנסתלק

מהר, לפני שנכחיד את הכל? צריך לומר שרבי נחום הבין שעוד לא הגיע העת של "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ" לגמרי. זהו אחד מסימני הגאולה, גם אחד מסימני הדור שלנו, שדברים שבדורות קודמים טרם הגיע זמנם – כעת כבר כן הגיע הזמן.

ידוע שכל צדיק מתלמידי הבעל שם טוב – חוץ מאשר במסורת של חב"ד – מכונה 'א גוטער איד', יהודי טוב. כשרבי ברוך ממעז'יבוז דבר על ידידו רבי נחום, הוא המחיש את ההבדל ביניהם, באמרו שאני 'א בייזער גוטער איד' ('יהודי טוב רע') ורבי נחום הוא 'א גוטער גוטער איד' ('יהודי טוב טוב'). כלומר, אפשר להיות 'יהודי טוב' טוב ואפשר להיות גם 'יהודי טוב' רע, דהיינו רע כלפי מי שצריך להיות אליו רע – רע כדי לתקן את המציאות בקו הגבורה.

בכל אופן, ה'בייזער גוטער איד' – 'היהודי הטוב הרע' – היה עושה מהם אפר, אבל 'היהודי הטוב הטוב' רק גרם לזעזוע ובטול זמני של הקליפה, של הטומאה, אבל עד ביאת גואל צדק יש עדיין משהו לתקן במציאות. [רמז: יהודי טוב הוא מי שזוכה לגילוי החיה שבנשמה (דבקות הבורא בתפלה שלפני הלימוד). יהודי טוב טוב = 3 פע' חיה. יהודי טוב רע = 14 פע' חיה. שניהם יחד, ימין ושמאל תפרוצי = טוב פע' חיה, דוקא ביחד הם מגיעים לשלמות הטוב, היהודי טוב שלהם].

רחל אמנו – שרש הישועות למקשה לילד

אם מספרים על פדיון של צדיק לאשה המקשה לילד, אפשר לשאול שאלה מאד פשוטה ביחס להסתלקות רחל אמנו, ש"א מרחשון – יום האם של השנה (היום ה-41 בשנה, כידיע אצלנו) – הוא כמובן גם ההילולא שלה: רחל אמנו יושבת על המשבר ונפשה

דברים שלא היה ניתן לעשות לפני מתן תורה, ואחריו אפשר. בזמן שלפני מתן תורה היו אבות העולם, ונשמות כל כך גדולות כמו אבות העולם לא היו כמעט אחר כך (חוץ ממש תרנינו ועוד יחידים), ואף על פי כן, מכח מתן תורה, יש לאחר מתן תורה כח, עז ויכולת לפעול במציאות מה שהאבות הקדושים לא יכלו לפעול בה, כיוון שהעולם מתקדם, מזדכך. הדבר העיקרי שקידם את העולם הוא כמובן מתן תורה, אבל בכל דור ודור יש יותר ויותר המשכה של מתן תורה, "בכל יום יהיו בעיניך חדשים", חדשים ממש. יש מתן תורה והתקדמות לקראת משיח בכל הדורות, אפילו שחלפו אלפי שנים. לכן יש דברים שאפשר לעשות היום אפילו שאי אפשר היה לעשות אתמול. אפילו בחיצוניות העולמות, בטכנולוגיה, יש כל הזמן התקדמות - יש דברים היום שלא היו בדור הקודם, ואותו הדבר ברוחניות.

יוצאת בפועל ממש, והרי יש פה 'גוטער-איד' בשטח שקוראים לו יעקב אבינו. האם יעקב אבינו פחות טוב מהבעל שם טוב וכל הצדיקים שיכלו לעשות פדיון ולעורר רחמים ולהציל את האשה שיושבת על המשבר?! יש כאן שני עניינים. קודם כל, לפעמים יש צורך במישהו שיתנדב למסירות נפש בפועל ממש, כדי שאחר כך יתאפשר לעזור ולהציל בריבוא רבבות של מקרים דומים. כך בנידון שלנו, מכח מסירות הנפש בפועל ממש שהיתה לרחל אמנו, יש כח לצדיקים בכל הדורות להושיע במקרים כאלה.

זיכוכ העולם

בנוסף, בסדר תולדות עולם, העולם מתקדם ומזדכך מדור לדור. כולנו מכירים את המושג 'ירידת הדורות', אך כמו שיש 'ירידת הדורות' יש גם מושג של 'תיקון עולם' לאט-לאט לקראת הגאולה. ידוע שיש הרבה

מענות ותשובות

שאלות:

ממקום אלקי גבוה יותר.
אם כן, מדוע אנו מתפללים כל יום שלא לבוא לידי נסיון וכן מייחלים שיהיה לנו טוב ב'טוב הנראה והנגלה'? איך אנו יכולים באמת להתייחס ברצינות רבה לבקשה-תפילה שכזו כשהנושא כל כך מורכב ובעל רבדים שונים?

מענה:

קודם כל, צריך שפלות – אני לא יכול לסמוך על עצמי שאוכל לעמוד בנסיון (וכל חוויה לא חיובית, שאינה 'טוב הנראה והנגלה', הינה נסיון) – ולכן אני מעדיף לבקש מה' שלא יביא אותי לידי כך. דוד המלך בקש לעמוד בנסיון ונכשל.

אף על פי כן, יש צדיקים שכן בקשו מהקב"ה שיביא אותם לידי נסיון, כמו רבי נחמן מברסלב, אך אין זו דרך לרבים (עד שאדמו"ר הזקן אמר שמסיבה זו הוא לא יכול לתמוך בפומבי ברבי נחמן במחלוקת שהתעוררה עליו, כיוון שבקשת הנסיונות אינה דרך לרבים, גם אם הוא עצמו אכן ברמה לנהוג כך).

שאלה:

העברתי שיעור לנשים במקום מסוים ובקשו ממני בפעם הבאה להוסיף שולחן גם לגברים. לשים שם מחיצה לא כל כך שייך, מה עליי לענות להם?

מענה:

עדיף שני שיעורים נפרדים – "גידיל תורה ויאדיר". "גידיל" לגברים ו"יאדיר" לנשים. הצלחה רבה בהפצת המעינות חוצה!

האם יש ענין שילד בגילי, 12, יקצר את הפאות? מצד אחד, אני מרגיש שכך אהיה יותר קשור לחב"ד (שהרי חסידי חב"ד לא מגדלים פאות ארוכות). מצד שני, הפאות הן אחד הסימנים היהודיים המובהקים שיש. אשמח להדרכת הרב בענין.

מאיזה גיל צריך משפיע? ואם צריך בגילי, אשמח לדעת כיצד בוחרים משפיע. מה ההכנה המתאימה ביותר לבר-מצוה? (הבר מצוה שלי תהיה בע"ה עוד כשנה)

מענות:

גם בחב"ד יש שמגדלים פאות יותר ארוכות ויש שפחות. בכלל, בחב"ד לא עושים ענין מחיצוניות, ואורך הפאות, יחסית לדברים אחרים, הוא בגדר חיצוניות (כלומר, סך הכל מראה חיצוני). העיקר לזכור תמיד ש"רחמנא לבא בעי".

גם בגילך צריך משפיע. על המשפיע להיות אדם מבוגר, חסיד, שאתה אוהב אותו וסומך עליו, וטוב ונח לך להתיעץ אתו. לימוד תניא ושו"ע או"ח. התמדה בלימודים בת"ת, הידור בקיום המצות ותפלה עם פירוש המלות ("דע לפני מי אתה עומד"). תבשר בשורות טובות בכל הנ"ל.

שאלה:

נוכחתי לדעת שהרבה פעמים דברים שנראים לנו כשליליים, מוסברים בתורת החסידות באופן שונה. לדוגמה, חסידות מלמדת אותנו להעריך את המשמעות של נסיונות בחיים, וכן מבארת שחוויות שאנו חווים כדבר שלילי הן טוב שמגיע

שלו אלינו ולעורר את אהבתנו אליו בחזרה. אם תנהג כך בכנות, תרגיש איך שה' בעצמו אומר לך להסיח את דעתך מהחטא (ומההשלכות שלו) ופשוט, מהרגע הזה ואילך, להיות מסור לרצונו לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

שאלה:

בשנתיים האחרונות שימשתי בתפקיד ציבורי, וכעת הוא הסתיים. אינני רוצה להמשיך לקדנציה נוספת מפני שהתפקיד דורש ממני זמן רב וגורם למתחים שלי עם אנשים שסביבי. חבריי לעבודה הציבורית מבקשים שאמשיך בכל זאת. מה לעשות?

תשובה:

תשע"ט בגימטריה ישראל רחל. בשנה הזו התיקון הוא לעשות ייחוד בין פרצוף ישראל ופרצוף רחל, דהיינו להיות איש 'ציבורי', העסוק בתיקון כלל ישראל, מתוך יראת שמים, כפי שדובר בארוכה בהתוועדות שמחת בית השואבה השנה (ראיתי אותך יושב בקהל – לא הבנת את התשובה לבד?!). ברכה שהזמן שאתה עוסק בעבודה ציבורית יהיה בבחינת "מועט המחזיק את המרובה". אתה 'מלומד במתחים' – כלומר, אתה שמוליד את המתחים, בין כך ובין כך. מוטב שתעסוק בעבודה ציבורית והמתחים יהיו עם אנשים מבחוץ, מאשר שלא תעסוק בה והמתחים יהיו עם עצמך.

שאלה:

לאחרונה התבוננתי בעניין והגעתי למסקנה שהתשובה שלי מגיעה ממקום של יראה, יראת העונש. אני מאוד רוצה להתפלל לה' שיסלח לי וימחק את החטאים שלי, אבל אני לא יודע איך לעשות את זה, והאשמה וחוסר הנוחות שלי עם עצמי, רק מחריפים את המצב.

הגעתי למצב שעל כל הרהור תשובה שיש לי, נוסף במקביל קול קטן שאומר לי שאני לא באמת רוצה לעשות תשובה, אלא פשוט מפחד מעונש.

איך עושים תשובה מהמקום בו אני נמצא? עניין נוסף, האם ביהדות יש עניין להתוודות בפני אדם אחר, או רק בפני ה'?

מענה:

כל אדם צריך שיהיה לו משפיע עליו הוא סומך ושומע לעצותיו. וידוי, לעומת זאת, שייך דווקא בפני רבי שיוכל לתת לו תיקון על מעשיו ויורה לו דרך תשובה (הרבי הוא גם מי שמעורר רחמים רבים וממשיך לאדם מחילה). יראת החטא שייכת לקליפת נוגה. חציה טוב (אם היא אכן מובילה אותך להתנהג טוב יותר) וחציה רע (כיוון שאתה עסוק בעונש, ולא בקב"ה עצמו, שכולו טוב, אבא אוהב שעלינו רק להרגיש בושה בפניו על כך שעשינו רע).

תשובה (אחרי חרטה ועזיבת החטא) פירושה להתקרב לה', להרגיש את האהבה

לתשומת לב – מדובר במענות פרטיים לשאלות מסוימות, לשאלים מסוימים בהקשר מסוים. חלק מהתשובות לא נערכו כתשובה לרבים, והן מתפרסמות כ"לחם חם ביום הלקחו" בשל העניין והלימוד שיכול להיות מהם כהשראה לרבים. בדרך כלל השאלה קוצרה או שונתה (ולעיתים גם התשובה, בפרטים קטנים) כדי למנוע פגיעה בפרטיות השואלים

ברכות בחשבון

מתמטיקה בפרשת השבוע

אברהם העברי המשיחי

וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שְׂכָם עַד אֵלוֹן מוֹרְהָ וְהַפְּנִיעָנִי אִזּוּ בְּאֶרֶץ

סדרת "ויעבר"

הפעם הראשונה היא בפרשתנו והפעם האחרונה בי"ג מידות הרחמים בפרשת כי-תשא, "ויעבר הוי" על פְּנֵיו וַיִּקְרָא וגו'". בספרי הקבלה ישנן כוונות רבות וחשובות לפסוק "ויעבר" של י"ג מידות הרחמים. כוונה אחת פשוטה היא ש"ויעבר" עולה 288, הרומז לרפ"ח ניצוצות שנפלו בעת שבירת הכלים של עולם התהו (ושעלינו לברר, להעלות ולהחזיר לשרשם על ידי עבודת ה' שלנו).

זההר על פרשת לך לך מגלה לנו שיש קשר בין "ויעבר אברם" לבין "ויעבר הוי" (המשלימים ל: א-דני פעמים אחד):

אַבְרָהָם לֹא עָלָל בְּקִימָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּעָלָל לְאַרְעָא [אַבְרָהָם לֹא נִכְנַס לְבְרִיתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁנִּכְנַס לְאַרְצָא] חָמִי מַה כְּתִיב וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ. וַיַּעֲבֹר? וַיִּלְךָ מִבְּעֵי לֵיהּ! אֲלֵא הַקָּא הוּא רָמֵז שְׂמָא קְדִישָׁא דְאַתְחַתֵּי תִים בְּיַהּ עֲלִמָא בְּע"ב אֲתוּוֹן גְּלִיפֵן דְּכְלָהוּ בְּשְׂמָא דָא. פְּתִיב הַקָּא וַיַּעֲבֹר וַיְכַתִּיב הַתָּם (שמות לה) וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא [רָאָה מַה פְּתוּב, וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ. וַיַּעֲבֹר? וַיִּלְךָ הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא פָאן הוּא רָמֵז לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּחְתָּם בּוֹ הַעוֹלָם בְּשְׂבָעִים וּשְׂתַיִם אוֹתִיּוֹת חִקּוּקוֹת שֶׁכְּלוּ בְּשֵׁם הַיָּהּ. פְּתוּב פָּאן וַיַּעֲבֹר, וְכַתוּב שֵׁם (שמות לד) וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא].

זההר מסביר שאפשר לחלק את אותיות "ויעבר" באופן שיוצר שני שמות קודש: **עב** (72 היינו הגימטריא של שם הוי' במילוי יודין) – **יוד**

(המשולש הפנימי, המוקף בשלושה מקיפים מסביב): **עבר** **ברם** – "ויעבר אברם"!

אנחנו עומדים בפרשת לך לך ועדיין מתנגנים בראש פסוקי הסליחות מימים הנוראים. והנה, אנחנו מגיעים לפסוק מתחילת הפרשה שמעורר אסוציאציה ברורה "ויעבר אברם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שְׂכָם עַד אֵלוֹן מוֹרְהָ וְהַפְּנִיעָנִי אִזּוּ בְּאֶרֶץ". המלה "ויעבר" (בניקוד זהה¹) מופיעה בתורה בסך הכל חמש פעמים².

א בקבלה גם לניקוד יש ערך מספרי, כמו לאותיות לשון הקודש. את הערך המספרי של הניקודות מחשבים על ידי קיום וניקודות. כל קו בניקוד עולה 6 (כמו האות ו שצירוקו פשוט) וכל ניקודה עולה 10 (כאות ו שצירוקו נקודה). ערך הניקוד של ויעבר עולה 48 (3 פתחים-קיום 31 נקודות), חשבון אותיות ויעבר עולה 288 = 6 פעמים 48. סה"כ ערך האותיות יחד עם הניקוד = 336 = 7 פעמים 48. נמצא שהניקוד ביחס לאותיות הוא החלק השביעי החביב, בחינת שבת, והיינו כמבואר בקבלה שהניקוד, התנועות, הוא נשמת (רוח החיים של) האותיות.

ב "ויעבר אברם בארץ" בפרשתנו, ויוקם ויעבר את הנהר" (יעקב), "ויעבר את מעבר יבק" (יעקב), "ויעבר בכל ארץ מצרים" (יוסף), "ויעבר ה' על פניו ויקרא".

בכל הביטויים יחד: "ויעבר אברם בארץ" ויוקם ויעבר את הנהר" ויעבר את מעבר יבק", "ויעבר בכל ארץ מצרים", "ויעבר הוי' על פניו ויקרא" ישנן 78 אותיות (3 פעמים הוי', סוד השם של יב אותיות היוצא מברכת כהנים, הברכה המשולשת בתורה שבכל ברכה יש שם הוי') שהוא 12Δ, כך שאפשר לרשום את כל הביטויים בצורה של משולש.

ו י ע ב ר א ב ר מ ס ב א ר
 א ר ו י ק מ ו י ע ב ר א
 ת ה נ ה ר ו י ע ב ר
 א ת מ ע ב ר י ב ק
 ו י ע ב ר ב כ ל
 א ר ע מ צ ר י
 ס ו ע ב ר
 י ה ו ה ע
 ל פ נ י
 ו
 ק ר
 א

פנות המשולש: **אור** ("אברהם התחיל להאיר"). לב המשולש

· 6). סכום 4 המספרים הבאים מ2מ67 (= 72
 $\pm 200 \pm 400$, שלשת המספרים שלפניו) עד
 $1920 = 5040 = 70$ פעמים **עב** = 7! (7 בעצרת,
 $1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 \cdot 6 \cdot 7$).

המספר שאחרי 1920 הוא 2480, 10
 פעמים **אברהם** (4 פעמים **כתר**, 5 פעמים
מלכות). הערך הממוצע של 10 המספרים
 מ32 עד $824 = 2480$ = "ויעבר אברם בארץ!"
 והוא עולה "שמחה של מצוה", שמחת אברהם
 אבינו בקיום מצות ישוב ארץ ישראל, שבה
 דווקא עבודת השי"ת צריכה להיות בשמחה
 רבה, כמו שנאמר "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת
 הוֹי' אֱלֹהֵיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרֵב כָּל־".

"ויעבר" - "ויעבר"

שלוש עשרה מדות הרחמים מופיעות בשני
 פסוקים בתורה:

וַיַּעֲבֵר הוֹי' עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא הוֹי' הוֹי' אֶל-רְחוּם
 וַחֲנוּן אַרְבָּה אַפִּים וְרַב חֶסֶד וְאָמֶת: נֶצַח חֶסֶד
 לְאֱלֹפִים נִשָּׂא עֵוֹן וְנִפְשָׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהָ לֹא
 יִנְקָה פְּקֹד עֵוֹן אָבוֹת עַל בְּנִים וְעַל בְּנֵי בְנִים
 עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רִבְעִים:

הפסוק הראשון מתחיל ויעבר והשני
 מסתיים רבעים. כאן אנחנו רואים תופעה
 מעניינת - אותן אותיות מופיעות בתחילת
 ובסיום הענין אך בסדר הפוך.

הזהר הנ"ל על הפרשה מקשר בין
 ה"ויעבר" הראשון בתורה, "ויעבר אברם
 בארץ", וה"ויעבר" האחרון בתורה, "ויעבר הוֹי'
 על פניו ויקרא".

והנה, "ויעבר אברם בארץ" ו"ויעבר הוֹי' על
 פניו ויקרא" עולה גם 1701 שהוא ז פעמים **אברם**.⁷
 שני פסוקי "אחד" נאמרו באברהם: "אָחָד

הי ויו הי - וכן הגימטריא של המלה **חסד**) וריו
 (216 שהוא 3 פעמים **עב** והגימטריא של המלה
גבורה וכן **יראה**). כל זה רומז לעב שמות הקודש
 שיוצאים משלושה פסוקים שמקדימים את
 שירת הים ("ויסע... ויבא... ויט..."), ובכל אחד
 מהם **עב** אותיות. כך **עב** השמות כוללים **עב-**
חסד תבות וריו-גבורה אותיות.

בתבת ויעבר אותיות עב צמודות אך
 אותיות ריו נפרדות - כך שאפשר לחלק אותה
 באופן זה: וי עב ר. על ידי מציאת ההפרשים
 בין הגימטריאות של שלש ההברות, נוכל
 לבנות סדרה ריבועית המתחילה 16 (וי), 72
 (עב), 200 (ר):

16	72	200	400	672	1016	1432	1920
56	128	200	272	344	416	488	
72	72	72	72	72	72	72	

כפי שרואים, בסיס הסדרה הינו 72 (**עב**)
 שהוא המספר השני בסדרה. (הפונקציה
 המתמטית של הסדרה הינו $32 \pm 52n - 36n^2$).

אתגר: למצוא את הכלל, מתי בסיס של סדרה
 כלשהי יהיה כמספר השני בסדרה?

יש כאן רמז משיחי: ידוע שהמספר 8
 (שענינו "למעלה מן הטבע") קשור למשיח
 (בכנור של משיח 8 נימין). והנה, הערך
 הממוצע של 8 המספרים הראשונים בסדרה
 הנ"ל הוא $716 =$ **משיח משיח** (משיח בן יוסף
 ומשיח בן דוד), שהוא החצי של המספר
 השביעי (החביב) בסדרה (1432).

המספר שלפני 16 בסדרה הוא 32 (= 2
 0). סכום 8 המספרים מ32 עד $3840 = 1432$
 $=$ 2 פעמים 1920, שהוא המספר הבא בסדרה
 (ועולה ה"פ משיח הוֹי"). סכום 9 המספרים
 מ32 עד $5760 = 1920$ פעמים "ויעבר!"
 סכום 5 המספרים מ32 עד $720 = 10$
 פעמים **עב** = 6! (6 בעצרת, $1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5$)

ג דברים כח, מז.

ד 1701 עולה גם אהיה פעמים אנכי. בזהר (ויקרא יא, א)
 מוסבר שמשמעות הביטוי "אהיה אשר אהיה" הוא "אנא מאן
 דאנא" דהיינו "אנכי מי שאנכי".

(כאשר **יעקב** עולה ז פעמים **הוי'**, כך שכל הסכום עולה **דרך** פעמים **הוי'**).

במספר קדמי, שני הביטויים יחד עולים 7315 = 19 (סוד העיבור כנ"ל) פעמים **שכינה** [385], הפירמידה הרבועית של 10 שהוא עולה ז פעמים 55 (**כלה**), המשולש של 10] והוא מספר הימים המרבי בשנת עיבור (כמו בשנה זו, תשע"ט).

רמז נפלא נמצא בפסוקי "ויעבר" ורומז לדברי הזהר^ח, "שופריה דיעקב, שופריה דאָאָדָם הנה" [יפיו של יעקב היה יפיו של אדם]. יעקב אבינו ירש את יפיו של אדם הראשון, יציר כפיו של הקב"ה שנברא בצלם אלהים:

שני פסוקי **יג** מדות הרחמים יחד עולים 6734 שהוא 37 (**הבל**); 37 הנו המספר הראשוני (13ה) פעמים **יעקב** (שמשרש הבל). בפסוקים אלה ישנן 37 תבות, נמצא **שיעקב**, בחיר האבות המסמל את מדת הרחמים, הוא ממוצע כל תבה.

הפסוק השלם, "**ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ**" עולה 2368. והנה, מספר זה אף הוא כפולה של 37 ועולה 64 (8^2 , **אדם-חווה**) פעמים 37 (**הבל**, בנם של אדם-חווה. והנה, אברם בא לארץ יחד עם שרי ולוט - אברם-שרי תקנו את אדם-חווה ולוט תקן את הבל). סכום שני הפסוקים יחד עולה 9102 שהוא 37 פעמים 246 שהוא **הבל** פעמים **צלם אלהים**, והוא "**ויעבר**" ויעבר" ועוד חן פעמים 147, חיי יעקב.

ח זהר בראשית קמד, ב.

היה **אברהם** ו"כי **אָחָד** קָאָתִיו". מדתו העצמית של אברהם אבינו היא מדת **האהבה**, פנימיות מדת החסד, "חֶסֶד לְאַבְרָהָם [אַהֲבָיִ]". **אחד** וגם **אהבה** עולים 13. והנה, רמז נוסף לחיבור בין שני פסוקי "ויעבר" נמצא במילוי האותיות: מילוי "ויעבר אברם" (**וו יוד עין בית ריש אלף בית ריש מם**) = $2197 = 13^3$. כך, $2197 =$ **אחד פעמים אחד פעמים אהבה**.

מילוי "ויעבר הוי'" (**וו יוד עין בית ריש יוד הא וו הא**) = $1128 = \Delta 47$. 47 הוא היחוד (הסכום) של שמות **הוי'** ו**אהיה**, המכונה יחודא עילאה. מספר זה הינו המרכיב המשותף של שני גילויים של שם הוי' ב"ה, **תורה** ("תנורת הוי'" = $611 = 13$ פעמים 47, **ומצוה** ("מִצְוֹת הוי'" = $141 = 3$ פעמים 47.

סכום שני המילויים יחד הוא $3325 = 175$ פעמים 19, כאשר 175 הוא מספר שנותיו של אברהם אבינו 191 רמזו ל"סוד העיבור" (19 שנות מחזור קטן) שהוא הוא סוד "**ויעבר**" כנודע.

יעקב אשר פדה את אברהם

סכום שני ביטויי "ויעבר" השלמים יחד במילואם (**וו יוד עין בית ריש אלף בית ריש מם בית אלף ריש צדיק וו יוד עין בית ריש יוד הא וו הא עין למד פא נון יוד וו וו יוד קוף ריש אלף**) עולה 5824 ועוד **ויעבר אברם בארץ**). מספר זה עולה **לב** פעמים **יעקב**

ה יחזקאל לג, כד.

ו ישעיה נא, ב.

ז מיכה ז, יט [ישעיה מא, ח].

קשר של אמת

המדור לילדים

שלוש ילדים!

בניו ירשו אותה; בסוף הפרשה כרת ה' עם אברהם ברית נוספת - הוא מבטיח להיות לו ולזרעו לאלקים, ובפעם הזו מבקש ה' מאברהם להצטרף גם הוא אל הברית ולשמור אותה - עליו לכרות בגופו את ברית המילה; בהמשך התורה נפגש עוד בריתות: הברית בחורב, לפני הכניסה לארץ, ועוד.

מה זה בעצם לכרות ברית?

חברים כהגיון

אנו יודעים שברית היא קשר בין שניים. לדוגמה, שני חברים שטוב ונעים להם יחד - לשחק, לפטפט או כל דבר אחר - כורתים ביניהם ברית, החלטה להיות חברים. גם מדינות כורתות ביניהן ברית, ומסכימות בהסכם חתום שלא להלחם אחת בשנייה ואף לקיים ביניהן קשרים של מסחר וכלכלה.

למה בעצם כורתים ברית? אם לשני החברים טוב אחד עם השני שימשיכו פשוט להיות חברים. אם לשתי המדינות משתלם לקיים ביניהן קשר שפשוט ימשיכו בכך. האם חסר לשני הצדדים משהו? מה פשר הטקס הזה?

מה שלומכם? רק עבר שבוע וכבר אני מתגעגע אליכם...

אני חייב לספר לכם בדיחה ששמעתי השבוע:

איש אחד היה זקוק לסכום כסף. הוא פנה לגמ"ח (מקום שנותנים הלוואות למי שצריך) וביקש את הסכום. "רק לשבוע. תוך שבוע אני מחזיר את כל הסכום", הבטיח. כעבור שבוע מתקשר אליו בעל הגמ"ח: "מה עם הכסף?" ענה הלווה: "בעצם אחזיר רק עוד חודש". "אבל הבטחת שבוע?" הזכיר בעל הגמ"ח. "כן, הבטחתי, אבל לא הבטחתי לקיים..."

למה החלטתי לספר לכם אותה? אלף פי היא מצחיקה, אבל לא רק. היא הזכירה לי רעיון מאד עמוק בהסידות - כריתת ברית.

להבטיח מתוך פונה גם לקיים את ההבטחה נקרא בתורה ברית. בשבוע שעבר קראנו בפרשת השבוע על ברית הקשת שפרת ה' עם נח - ה' מבטיח שלא להביא עוד מבול; בפרשה שלנו, השבוע, מספר על ברית בין הבתרים - ה' מבטיח לאברהם את ארץ ישראל ושבניו ובני

לראות איזו טובה צומחת מכם, אבל אני מאמין שה' טוב, וכל מה שהוא עושה הוא לטובתך.

כאשר אנחנו מאמינים אחד בשני, אנו יכולים להיות בטוחים שהקשר בינינו לא יפסק לעולם. אני אוהב אותך לא בגלל שנתת לי משהו אלא כי אנחנו דבר אחד, בעצם.

ברית האמונה

אתם עוד זוכרים את השם שלי, רזי? כדי שלא תשכחו אותו אתן לכם רמז לרעיון שלמדנו הרגע. ילדים, תרגיל חברי בבקשה: כמה עולה המלה **ברית** בגימטריא? יפה, 612. וכעת לתרגיל חלוק: מי מתנדב? נחלק את **ברית** ל-6 מה נקבל? את המלה **אמונה** (102). ברית היא שש פעמים אמונה.

מה זה אומר לי? זה לא סתם משחק מספרים, רואים פה השגחה פרטית: כשאדם עומד הוא מקף סביבו בששה כוונים - ימין, שמאל, קדימה, אחורה, מעלה ומטה. כאשר שני חברים נמצאים וקשורים אחד לשני הם עלולים להפרד ולהתפצל לכוונים שונים - אחד יכול ללכת ימינה והשני שמאלה, אחד יעלה למעלה והשני ירד למטה. זה מאד הגיוני, לכל אחד יש גם עסוקים משלו, לא תמיד נמצאים יחד. מה בכל זאת חבר ביניהם? האמונה. כלומר, ברית היא קשר של אמונה אחד בשני, וגם

אבל באמת משהו בכל זאת חסר. חברות רגילה בנויה על מה שקורה בינינו כרגע. נקרא לזה חברים לפי ההגיון. בעצם אנחנו חברים כרגע רק כי זה מסתדר לנו, כי זה נחמד ונעים לשנינו. אבל מה יקרה אם יום אחד זה ישתנה? אולי אחד מאתנו ימצא חבר שיהיה לו יותר כף אתו? אולי סתם ישעמם לנו יחד?

חברות מסוג כזה עלולה יום אחד להפסק. אתמול הבאת לי מהממתק שלך אז אנחנו חברים. ואם מחר לא יהיה לך ממתק? כבר לא נהיה חברים? חכמינו קראו לקשר כזה "אהבה שתלויה בדבר". כאשר הדבר חולף - חולפת גם האהבה בין השנים, ואף חלילה עלולה להפוך למריבה.

בשביל חברות אמיתית צריך לכוונת ברית.

חברים מעל ההגיון

ברית היא קשר בין שנים, המחליטים שהקשר ביניהם לא יפרד לעולם - הם יחד, יהיה מה שיהיה. הקשר בינינו הדוק גם אם יתגלו קשיים, שלא יהיה לנו בדיוק הכי כף. למה? כי הקשר הוא מעל ההגיון שלנו. אנחנו מאמינים אחד בשני. מתי אומרים על משהו שמאמינים בו? כאשר לא רואים אותו. אם רואים - לא צריך להאמין, הנה הוא. למשל: אם חלילה קרה לי אסון יהיה קשה לי

תלמידי החכמים או הידענים המפלגים.
היהודי פשוט קשור לה' בקשר חזק
ועצמי כי... פשוט כף, אי אפטר אחרת!
את הקשר הזה אנו מטביעים בגופנו
בברית המילה.

לכל מטבע יש שני צדדים, נכון? אז
גם ה' קשור אלינו באותו סוג קשר –
קשר של ברית שלא יופר לעולם, יהיה
מה שיהיה. "אנו עמך ואתה אלקינו!"
פעת אפטר להדק חגורות. כלם
קשורים? יוצאים לדרך...
שבת שלום ומברך

רזי

כאשר הוא פנה לפנוי ההפוך ממני –
אנחנו תמיד יחד!

הברית שלנו עם ה'

נחזור לברית עם ה': הקשר של יהודי
עם ה' הוא קשר של אמונה. אנחנו
קשורים לה' לא רק כי הוא עושה לנו טוב
(והוא עושה לנו בלי סוף) ולא כי אנחנו
מבינים אותו (ויש הרבה מה להבין). יש
בינינו קשר מעל ומעבר להגיון שלנו,
למעלה מטעם ודעת. במשך כל הדורות,
מסרו יהודים את נפשם על קדוש השם,
ואם נבדק נראה שהם לא היו דוקא

שאלת השבוע:

מה ההבדל בין קשר רגיל לברית?

בין הפותרים נכונה יגל פרס. את התשובה יש לשלח לכתבת הדאר
האלקטרוני maosime@gmail.com עד יום שלישי הקרוב.

הזוכה משבוע שעבר: מבשר בנימין עמיח

אם אתם מחפשים חינוך פנימי-חסידי בדרך הבעל-שם-טוב ותלמידיו, לימוד ברמה גבוהה,
אווירה חמה ואישית, לימוד על טהרת הקודש מתוך תכניות לימוד מקוריות,

מוסדות 'תורת חיים' זה המקום בשבילכם.

ההרשמה לשנה"ל תש"פ בתלמוד תורה 'תורת חיים' וביה"ס לבנות 'יעלת חן', כבר החלה.

מקומות אחרונים לשנה"ל תשע"ט. התקשרו עוד היום **052-6287000**

כוונת האריז"ל – מה זה שייך אלי?! תורת החסידות מאירה ומסבירה את סודות הקבלה

באופן פנימי, אך תחום כוונת התפלה נותר עלום-יחסית למי שאינו 'מכוון'. לפי החסידות, יסוד עבודת התפלה הוא התבוננות חסידית-פנימית, ועל מי שרוצה לכוון את כוונת האריז"ל בתפלה להיות בקי היטב בפרטיהן מחד, ומאיך לא להסיח דעתו לרגע מיחוד ה', מהפניה אליו והדבקות בו (וכמובן, גם מי שאינו מכוון בפועל ימצא טוב בלימוד דייקני המואר בהסברי החסידות, כבשאר תחומי הקבלה). בשיעור המרכזי בחוברת זו (שיעור מורכב-יחסית, שמי ש'יחזיק בו ראש' ימצא נועם לנפשו) נמזגים יחד שני יסודות אלה:

השיעור, שעוסק ב"עבודת היחודים" בין הפרצופים העליונים – פרצופי ישראל ויעקב הזכריים ופרצופי רחל ולא האנקביים – מפרט באופן מסודר ומובנה כיצד ארבעת היחודים הכלליים הללו (ישראל-רחל, יעקב-רחל, יעקב-לאה, ישראל-רחל) מופיעים ב-18 מדרגות בתפלות ובזמנים המשתנים בימות השבוע ומועדי השנה.

גם בן הקבלי מתברר כי "אין בית מדרש בלא חידוש" – הן בשמות הקדש שקשורים ליחודים האלה, ובעיקר בהקבלת ארבעת היחודים הכלליים לארבעת המינים ובהקבלת 18 המדרגות הפרטיות ל-חי נענועי הלולב. אך העיקר הוא ההסבר הפנימי-הנפשי של עבודת היחודים הללו, בדרך החסידות, אשר בא בשיעור בשלשה פנים שונים.

מסקנת ההתוועדות היא שבשנת **תשע"ט** – בגימטריא **ישראל-רחל** – על כל אחד ואחת להתחזק בעבודה ציבורית, עם הפנים לתיקון הכלל, מתוך יראת שמים טהורה.

מעוניין להצטרף לצוות המפיצים של **ואביטה?**

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il